

**UCHWAŁA NR LXI/465/2024
RADY GMINY LISKÓW**

z dnia 26 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

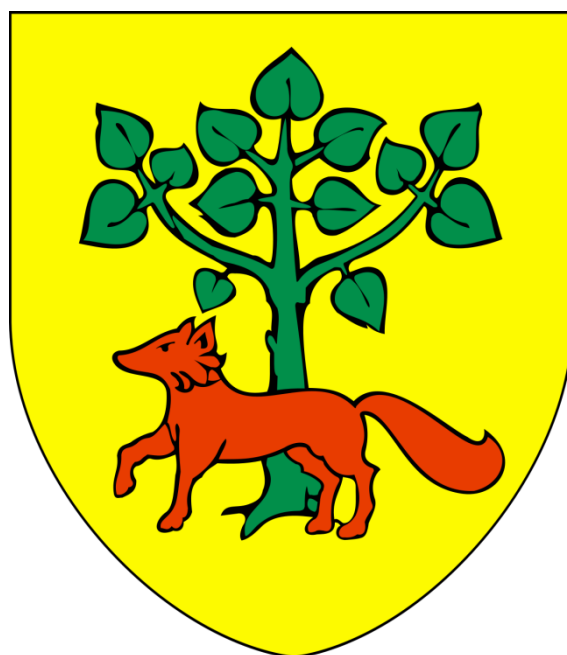
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) oraz w związku z art. 3 pkt 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r., poz. 324) Rada Gminy Lisków uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lisków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY LISKÓW
NA LATA 2023-2030**

LISKÓW, 2023

OPRACOWANIE:

Dariusz Kałużny

Krzysztof Kałużny

ADRES BIURA:

NUVARO INVESTMENT and DEVELOPMENT Sp. z o. o.

Biuro Zarządu: ul. B. Krzywoustego 10,

62-510 Konin

e-mail: biuro@nidnuvaro.pl

SPIS TREŚCI

Spis treści.....	3
1. WPROWADZENIE.....	4
1.1. Podstawa prawna.....	5
1.2. Etapy realizacji.....	5
2. CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJOWE GMINY LISKÓW	10
2.1. Wnioski wynikające z diagnozy sytuacji społecznej	10
2.2. Wnioski wynikające z diagnozy sytuacji gospodarczej	14
2.3. Wnioski wynikające z diagnozy sytuacji przestrzennej	15
2.4. Analiza badań ankietowych.....	18
2.5. Analiza SWOT	20
3. CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY LISKÓW	24
3.1. Misja i wizja	24
3.2. Cele strategiczne rozwoju, kierunki działań, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki ich osiągnięcia	25
3.3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	36
3.4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.....	39
3.5. Kierunki rozwoju Gminy Lisków, a strategia rozwoju województwa. Rola AKO jako obszaru strategicznej, szczególnej interwencji określonej w strategii rozwoju województwa.....	41
4. Realizacja strategii.....	49
4.1. Przebieg realizacji strategii.....	49
4.2. Źródła finansowania wdrażanej strategii	51
5. SPIS TABEL	53
6. ZAŁĄCZNIKI	54

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023–2030 jest najważniejszym dokumentem planistycznym i strategicznym, na podstawie którego samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Jej celem głównym jest stworzenie realnych podstaw planu rozwoju dla gminy w okresie 2023–2030. Rada Gminy Lisków podjęła decyzję o konieczności utworzeniu nowej Strategii, w miejsce już wygasłej Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2014-2020. W oparciu o szczegółową diagnozę stanu, pracę zespołu strategicznego, przy wykorzystaniu konsultacji społecznych w formie ankiet i spotkań wyznaczono najważniejsze cele oraz środki ich realizacji – konkretne działania. Zestawienie takich priorytetów jest konieczne, przy ograniczonych środkach finansowych na ich realizację. Będą one stanowić odpowiedź na najważniejsze wyzwania i problemy gminy, zmierzając do trwałego i zrównoważonego rozwoju całej wspólnoty mieszkańców.

Przy tworzeniu Strategii wykorzystano narzędzia pracy warsztatowej i w oparciu o nie dokonano analizy SWOT: mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Strategia jest skutecznym narzędziem do efektywnego zarządzania gminą z perspektywy wielopoziomowego rozwoju. Ma charakter dokumentu programowego, który nie wskazuje dokładnie co i z jakich środków zostanie zrealizowane. Poszczególne zadania, w ramach dążenia do realizacji konkretnych celów, będą wymagać sporządzenia odpowiednich dokumentów podwykonawczych, wraz z wyznaczeniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. Strategia była tworzona przy zaangażowaniu pracowników Urzędu, jednostek organizacyjnych gminy, z udziałem mieszkańców. Udział przedstawicieli mieszkańców z różnych miejscowości w tworzeniu tego rodzaju dokumentu, wiąże się ze zwiększeniem szans osiągnięcia sukcesu w jego wdrażaniu. Przeprowadzono spotkania warsztatowe, których celem było zbudowanie spójnej wizji, określenie celów, a także zaprojektowanie rozwiązań. Dokument koresponduje ze strategicznymi dokumentami ogólnymi wyższego rzędu. Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030 oraz Diagnoza zawierają dane według stanu na 31 grudnia 2020 roku i 31 grudnia 2021 oraz dane z I połowy 2022 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

1.1. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030 stanowią:

- Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
- Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.
- Ustawa z 15 lipca 2020 r. o zmianach zasad prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw.

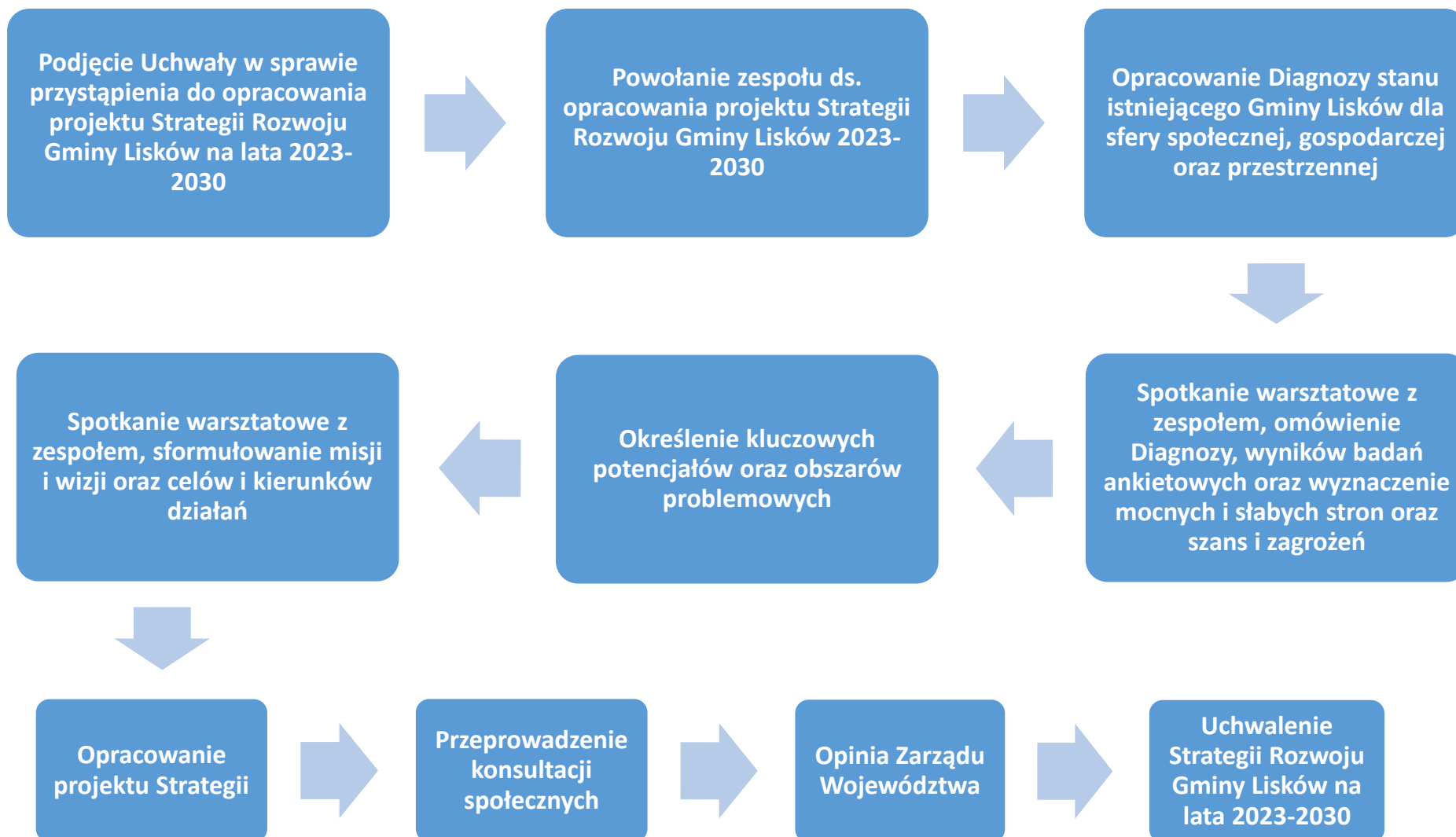
Strategia została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych.

1.2. ETAPY REALIZACJI

Prace nad załącznikiem w postaci Diagnozy stanu istniejącego zostały podjęte w kwietniu i maju 2022 roku. Podjęcie uchwały dotyczącej przystąpienia do pracy nad dokumentem Strategii miało miejsce w 11.2021 r. (Uchwała nr XXI/280/2021 Rady Gminy z dnia 25.11.2021 r. w sprawie: przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030” oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju). Z uwagi na opóźnienia związane z harmonogramem opracowania projektu strategii rozwoju gminy podjęto uchwałę z zaktualizowanymi terminami (Uchwała Nr LVI/437/2023 Rady Gminy Lisków z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XLVII/386/2023 z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XXXI/280/2021 z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2021-2030” oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu). W związku z upływem czasu należy przyjąć rok dla strategii 2023.

Ważną rolę w procesie przygotowania dokumentu miał zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030. W jego skład weszli przedstawiciele władz i pracownicy Urzędu Gminy, radni i przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy. Nieodzownym elementem procesu pracy nad Strategią były przeprowadzone warsztaty strategiczne. To dzięki nim, możliwie było poznanie opinii różnych środowisk oraz wymiana poglądów na temat kluczowych problemów w gminie. Dzięki tej pracy określono także ważne

potencjały gminy. Istotne było także przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców gminy. Dzięki temu narzędziu poznano m.in. opinie na temat oceny realizacji poprzedniej strategii, aktualnej sytuacji w gminie oraz oczekiwania na temat przyszłości Gminy Lisków w perspektywie kolejnych 10 lat. Opracowany projekt Strategii poddano konsultacjom społecznym, które trwały w dniach 21 i 22.06.2022. Następnie wystąpiono o opinię Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Po otrzymaniu pozytywnej opinii podjęto uchwałę nr LXI/465/2024 Rady Gminy Lisków z dnia 26.03.2024 roku.

Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030 przebiegał wieloetapowo:

1. Opracowanie diagnozy sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej

Celem było stworzenie obrazu obecnej sytuacji gminy w aspektach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym, z uwzględnieniem aspektu środowiskowego. Podczas prac diagnostycznych analizie poddano zasoby infrastruktury społecznej, technicznej, gospodarczej oraz stan i zasoby środowiska przyrodniczego. Efektem pracy było powstanie Diagnozy, opisującej podstawowe uwarunkowania rozwojowe gminy. Dokument został opracowany w oparciu o dane zastane, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, dokumentów strategicznych i operacyjnych Urzędu Gminy w Liskowie oraz jednostek organizacyjnych gminy.

2. Analiza mocnych i słabych stron gminy, a także szans i zagrożeń jej rozwoju (analiza SWOT).

Celem analizy SWOT było przeanalizowanie obecnych mocnych i słabych stron Gminy Lisków, a także istniejących szans i zagrożeń w otoczeniu, istotnych z punktu widzenia jej dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Analiza SWOT objęła cztery główne obszary tematyczne, a w ramach nich podobszary takie jak:

1. Sfera społeczna (społeczeństwo, edukacja, opieka zdrowotna, pomoc społeczna, bezpieczeństwo, kultura, sport).
2. Sfera gospodarcza (gospodarka, rynek pracy, turystyka, rolnictwo, wizerunek i promocja gminy, sytuacja finansowa).
3. Sfera przestrzenna (planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura, sprawność działania urzędu, transport).
4. Sfera środowiskowa (środowisko przyrodnicze, infrastruktura techniczna, zmiany klimatu)

3. Organizacja warsztatu nr I z udziałem zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030.

Celem organizacji warsztatu nr I było:

- podsumowanie i analiza poprzedniego dokumentu Strategii na lata 2014-2020
- zbieranie uzupełniających opinii do Diagnozy stanu istniejącego Gminy Lisków,

- zaprezentowanie efektów pracy nad innymi dokumentami jak Studium..., raporty o stanie gminy, inne dokumenty powstałe w latach 2015-2020 potrzebne na wstępnym etapie budowania strategii,

4. Organizacja warsztatu nr II z udziałem zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030:

Celem organizacji warsztatu nr II było:

- zaprezentowanie wstępnych założeń do Diagnozy Gminy Lisków,
- określenie kluczowych problemów i potencjałów Gminy Lisków.

5. Przeprowadzenie warsztatu nr III z zespołem ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030:

Celem organizacji warsztatu nr III było:

- przeprowadzenie wstępnej analizy SWOT,
- wstępne wyznaczenie celów strategicznych oraz kierunków rozwoju i konkretnych zadań.

6. Przeprowadzenie warsztatu nr IV z zespołem ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030:

Celem organizacji warsztatu nr IV było:

- przedstawienie końcowych zapisów Diagnozy,
- wyznaczenie celów strategicznych oraz kierunków rozwoju i konkretnych zadań,
- podsumowanie wyników przeprowadzonych badań ankietowych i dyskusja nad ich wynikami.

7. Przeprowadzenie spotkań konsultacyjnych w Strzałkowie, Ciepeliowie, Liskowie i Zakrzynie podsumowujących pracę nad Strategią:

- podsumowanie pracy nad Diagnozą Gminy Lisków,
- podsumowanie pracy nad celami strategicznymi i kierunkami rozwoju Gminy Lisków,
- podsumowanie wyników przeprowadzonych badań ankietowych i dyskusja nad ich wynikami.

8. Przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030.

9. Opracowanie procesu monitorowania i ewaluacji strategii.

- opracowanie zasad monitorowania,
- opracowanie zasad ewaluacji celów i kierunków działań,
- zasady aktualizowania dokumentu.

2. CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJOWE GMINY LISKÓW

2.1. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Patrząc z perspektywy demograficznej to Gmina Lisków jest w tej dobrej sytuacji, że aktualna i przewidywana liczba dzieci w różnym wieku delikatnie wzrasta. Gmina tworzy dobre warunki dla tej grupy społecznej, poczynając od żłobka w Liskowie, idąc dalej do funkcjonującego przedszkola i oddziałów przedszkolnych, po 4 szkoły podstawowe w Liskowie, Strzałkowie, Zakrzynie i Ciepeliowie. Gmina rokrocznie ponosi konkretne nakłady finansowe na utrzymanie szkolnictwa na wysokim poziomie zarówno w zakresie jakości infrastruktury (budynki i zaplecza sportowe), jak i jakości wyposażenia dostosowanego do zmieniających się wymagań edukacyjnych, a także pracującej kadry.

Prognozowana, malejąca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym wymaga dodatkowych wysiłków ze strony gminy aby zachęcać te osoby do pozostania lub zamieszkania na terenie gminy. Szczególnie istotne wydaje się tworzenie warunków do życia dla rodzin z dziećmi. Choć zjawisko zainteresowania młodych ludzi większymi ośrodkami jest zjawiskiem naturalnym, gmina chce stwarzać korzystny klimat w zakresie infrastruktury społecznej w miejscach zamieszkania, aby zatrzymać młodzież lub zachęcić do powrotu po zakończonej edukacji, tworząc atrakcyjne warunki do życia. Działania te gmina planuje prowadzić wielopłaszczyznowo. To nie tylko zapewnienie atrakcyjnego rynku pracy i odpowiednich warunków spędzania wolnego czasu, ale to odpowiednia baza edukacyjna dla przyszłego pokolenia jak żłobek, przedszkole, szkoła, to atrakcyjna oferta kulturalna i rozrywkowa, to wreszcie tworzenie możliwości dalszego rozwoju gospodarczego gminy (m.in. rozwój przedsiębiorczości lokalnej, tereny inwestycyjne).

Stopniowe starzenie się społeczeństwa i ilościowy przyrost w grupie seniorów spowodowało rozwój aktywności seniorów stąd w Liskowie powstał Uniwersytet Trzeciego Wieku. UTW funkcjonuje w ramach rozszerzenia statutowej działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Liskowie. Celem UTW jest samorozwój seniorów i wspierania rozwoju gminy. Wykorzystanie czasu wolnego, którego osoby starsze mają więcej spośród pozostałych grup ekonomicznych korzystnie wpływa na rozwój oferty kulturalnej czy edukacyjnej w gminie. Z drugiej strony seniorzy to także duża grupa mieszkańców, którzy potrzebują pomocy ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W ostatnich lata widać zwiększające się nakłady na sferę związaną z zapewnieniem opieki osobom starszym, na zapewnienie realizacji ich

podstawowych, egzystencjalnych potrzeb. Wydłużający się czas życia i większa grupa osób starszych, oznacza wzrost pobieranych świadczeń m.in. z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby, ale także konieczność rozszerzenia działalności opiekunów i asystentów. Ważnym elementem jakości życia seniorów jest zapewnienie odpowiedniej jakości i dostępności usług medycznych na miejscu. Wzrost liczby seniorów oznacza zwiększenie popytu na opiekę zdrowotną i usługi rehabilitacyjne. W Liskowie funkcjonuje Zakład Rehabilitacji Leczniczej, zaspakajający te potrzeby, prowadzony przez Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych oraz podstacja Pogotowia Ratunkowego.

Opisane powyżej procesy demograficzne, jak widać, wpłyną istotnie na zmieniające się potrzeby społeczności lokalnej w zakresie dostępności do infrastruktury i usług publicznych (edukacyjnych, zdrowotnych, sportowo-rekreacyjnych itd.). Należy więc z dużą uwagą podejść do prognozy demograficznej, aby podjąć trafne decyzje i skoordynować działania inwestycyjne w wymiarze gminnym. Decyzje te, powinny jak najbardziej odpowiadać na potrzeby trzech, istotnych grup społecznych. Po pierwsze grupa w wieku przedprodukcyjnym, której największe potrzeby sprowadzają się do zapewnienia opieki w żłobku i przedszkolu i dobrej jakości edukacji w szkołach podstawowych, a następnie dostępu do dalszej edukacji oraz zapewnienie możliwości spędzania wolnego czasu. Po drugie potrzeby osób w wieku produkcyjnym, a więc atrakcyjne miejsca pracy, także ciekawe formy spędzania czasu wolnego z rodziną w pobliżu miejsca zamieszkania, wysoka jakość życia mierzona poziomem dostępnej infrastruktury społecznej i technicznej. Po trzecie grupa senioralna, której potrzeby silnie związane są z zapewnieniem opieki medycznej oraz usług opiekuńczych i dostępnych form spędzania wolnego czasu.

Opieka zdrowotna w gminie, która służy wszystkim grupom społecznym, to przede wszystkim sprawnie funkcjonujący ośrodek zdrowia, dostosowanie oferty usług medycznych POZ do potrzeb mieszkańców, liczba dostępnych specjalistów na miejscu. To będzie decydować o ocenie jakości życia mieszkańców w gminie. Kolejne lata to okres reakcji na wyzwania, które przyniosła ze sobą pandemia: wzrost zachorowań, zagrożenie życia, utrudniony dostęp do opieki medycznej. Coraz ważniejsza będzie profilaktyka z uwagi na częstsze zachorowania związane z układem krążenia i nowotwory. Ze szczególną uwagą należy przyrzeć się diagnostyce dzieci i młodzieży. Ta grupa społeczna coraz częściej boryka się z poważnymi problemami zdrowotnymi o podłożu psychicznym. Z kolei starzejące się społeczeństwo wpłynie również na zmiany w zakresie świadczonych usług medycznych. Aby

więc zwiększyć świadomość mieszkańców dotyczącą profilaktyki oraz tematu zdrowia, gmina planuje i zamierza przeznaczyć odpowiednie środki na akcje profilaktyczne.

Pomoc społeczna jest nadal ważnym tematem w gminie Lisków. Problemy społeczne nie dotyczą tylko grupy seniorów, ale istnieją w całej populacji. Choć liczba beneficjentów nie jest duża i dość stała w zakresie działań statutowych GOPS to nadal mamy do czynienia z zagrożeniem związanym z wykluczeniem społecznym. Utrata pracy, niepełnosprawność czy długotrwała choroba, to najczęstsze powody przyznawanych świadczeń. O ile bezrobocie nie jest już dużym problemem w gminie to nadal potrzebna jest pomoc społeczna dla osób słabiej radzących sobie życiowo, dla rodzin z problemami i wszelkich patologii.

Bardzo wysoko oceniana jest przez mieszkańców działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Liskowie. Ilość imprez i aktywność w różnych formach pozwala odnaleźć w GOK miejsce zarówno dzieciom i młodzieży, dorosłym jak i seniorom. Szeroka oferta kulturalna skierowana do mieszkańców Gminy Lisków jest też doceniana przez mieszkańców okolicznych gmin. GOK dysponuje dobrą infrastrukturą i korzysta z innych elementów infrastruktury gminnej jak hala widowisko – sportowa, czy dawny budynek szkoły podstawowej. Gmina Lisków posiada świetlice wiejskie, które zostały wyremontowane i mogą w przyszłości rozwinąć współpracę z GOK, aby stać się małymi lokalnymi centrami kultury, tętniącymi życiem, w których swoje miejsce na rozwój swoich zainteresowań znajdą mieszkańcy poszczególnych miejscowości. Mogą stać się one placówkami integracji międzypokoleniowej.

Do zadań własnych gminy, należą między innymi zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Do mocnych stron gminy należy zaliczyć fakt funkcjonowania w Liskowie Posterunku Policji oraz funkcjonujących gminnych struktur jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Gmina podejmuje nie tylko bezpośrednie działania o charakterze interwencyjnym w zakresie poprawy bezpieczeństwa, ale także działania pośrednie, których celem jest ograniczanie przyczyn, stanowiących podłoże przestępczości oraz patologii społecznych. Są to np. działania w obszarze edukacji, wychowania, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, przeciwdziałania bezrobociu, narkomanii, alkoholizmowi i przemocy w rodzinach, cyberprzestępczości. To wszystko wpływa na wzrost poziomu bezpieczeństwa. Aby świadomość na temat bezpieczeństwa i czyhających zagrożeń wśród mieszkańców była na wysokim poziomie gmina planuje kontynuować projekty skierowane zarówno do dzieci, dorosłych i seniorów.

Wyzwaniem dla Gminy Lisków na najbliższe lata, będzie dalsza aktywizacja obywatelska mieszkańców oraz wielu istniejących organizacji pozarządowych, m.in. do realizacji bądź współrealizacji zadań publicznych, szczególnie z udziałem dzieci, młodzieży oraz seniorów. Istotne będzie przeznaczanie na ten cel dostatecznych środków. Szczególną rolę odgrywać będą jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), Lokalna Grupa Działania oraz wiele mniejszych organizacji działających lokalnie.

Niewątpliwie wyzwaniem w ramach strategii jest stworzenie dla mieszkańców możliwości korzystania z usług na odległość świadczonych przez Urząd. Nadążanie za zmianami technologicznymi, podnoszenie jakości obsługi klientów, ciągłe usprawnienie pracy Urzędu to ważne wyzwania, które należy ciągle doskonalić. Rozwój e-administracji będzie prowadził do wzrostu efektywności, skuteczności oraz do poprawy jakości funkcjonowania administracji publicznej.

Ważnym wyzwaniem dla samorządu gminnego, we współpracy z Powiatem Kaliskim i innymi gminami, jest kwestia związana z komunikacją publiczną, a szczególnie unikanie wykluczenia komunikacyjnego na terenie Gminy. Obecnie funkcjonujące rozwiązania komunikacyjne w Gminie Lisków nie są w pełni zadowalające. Dla większości mieszkańców gminy, jedną z ważniejszych potrzeb komunikacyjnych jest dobra komunikacja/dojazd do Liskowa i Kalisza. To naturalne zjawisko związane z zaspokajaniem podstawowych potrzeb administracyjnych, zdrowotnych, życiowych oraz usług wyższego rzędu jak szkolnictwo ponadpodstawowe, lecznictwo specjalistyczne czy kultura w najbliższym dużym ośrodku miejskim.

Dobra współpraca samorządowa z sąsiednimi gminami może mieć istotny wpływ na dalszy rozwój Gminy Lisków. Warto zastanowić się nad korzyściami płynącymi z wymiany doświadczeń z innymi samorządami oraz przygotowania wspólnych projektów w celu zaczerpnięcia ciekawych wzorców oraz możliwości rozwiązań problemów, pojawiających się w zarządzaniu jednostką terytorialną. Działania podejmowane w ramach współpracy mogą objąć różne sfery w tym: kulturę, oświatę, gospodarkę i sprawy społeczne.

Celem Strategii powinna być rzetelnie przedstawiona ocena własnego potencjału i oferta w celu przyciągnięcia mieszkańców do współrealizacji jej celów.

2.2. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

Gmina Lisków, jako gmina wiejska położona przy drodze wojewódzkiej, ale jednak w oddaleniu od głównych krajowych szlaków komunikacyjnych posiada ograniczone warunki do przyciągania inwestorów. Jednakże stworzone warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie spowodowały powstanie kilku istotnych podmiotów gospodarczych i wielu miejsc pracy na terenie gminy. Tereny pod inwestycje przemysłowe lub usługowe są identyfikowane wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 471. W ramach Strategii warto analizować możliwości dalszego rozwoju terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą, ale także pod budownictwo mieszkaniowe, czy działalność deweloperską. Jednocześnie, większy nacisk Gmina Lisków powinna położyć na przygotowanie odpowiedniej infrastruktury technicznej dla przyszłych inwestorów. Gmina musi zwrócić szczególną uwagę na potencjał tych działek w ewidencji gminy, których lokalizacja może wskazywać na zainteresowanie prywatnych właścicieli zbyciem terenu, jako obszaru inwestycyjnego. Do korzystnych uwarunkowań rozwoju gminy w ostatnich latach, należy zaliczyć liczbę przedsiębiorców zarejestrowanych w ewidencji działalności w gminie.

Wydaje się, że ważnym wskazaniem na kolejne lata powinna być intensyfikacja działań z zakresu promocji gospodarczej własnych mikro i małych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność handlową, produkcyjną, rzemieślniczą i usługową. Ważne jest ciągłe wspieranie przez gminę klimatu do rozwoju biznesu.

Mimo, że stopa bezrobocia w gminie jest na niskim poziomie to zadaniem gminy jest przeciwdziałać przyrostowi bezrobocia. Należy zauważać oczekiwania mieszkańców związane z istnieniem miejsc pracy na miejscu w Gminie Lisków, a nie poszukiwania tych miejsc poza gminą. Ten czynnik – istniejące i powstające miejsca pracy będzie silnym impulsem rozwojowym dla gminy, w zakresie „zatrzymania” młodych ludzi i „utrzymania potencjału gminy”. Funkcjonujący w Gminie Lisków Zakład Aktywności Zawodowej jest dobrym przykładem tworzenia przyjaznych warunków szczególnie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, marginalizacją poprzez wspieranie inicjatyw tworzących „proste i akceptowalne” miejsca pracy na miejscu, w ramach ekonomii społecznej.

Sąsiedztwo dużego ośrodka miejskiego jakim jest Kalisz, oprócz oczywistych zalet, ma także swoje wady. Taki ośrodek generuje miejsca pracy, potencjał usług dla mieszkańców (opieka zdrowotna, edukacja, sprawy urzędowe) i przedsiębiorców (rynek usług, zbytu na

produkty). Zagrożeniem jest możliwy odpływ osób młodych z terenu gminy, co mieszkańcy najczęściej podkreślali w badaniu ankietowym. Zatem dokument Strategii powinien opisywać podejmowane działania w celu „zatrzymania” odpływu mieszkańców poza teren gminy, jak tworzenie jak najlepszych warunków do życia rodzin, w tym rodzin z dziećmi.

Ważną część diagnozy dotyczyła rolnictwa. Gmina Lisków jest gminą rolniczą, w której bardzo ważną rolę odgrywają rolnicy. Największą powierzchnię w podziale na strukturę użytkowania gruntów mają użytki rolne. Najwięcej jest gospodarstw rolnych o powierzchni w przedziale 1-5 ha (778) oraz w przedziale 5-10 ha (252 gospodarstwa). Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie, wynosi 5.0568 ha. W ostatnich latach widać wyraźnie zmiany zachodzące w uprawach. Choć nadal najwięcej jest uprawianych zbóż, to zwiększa się istotnie powierzchnia uprawy kukurydzy. Jednocześnie daje się zaobserwować zmiany w wielkości i specjalizacji gospodarstw rolnych. Pojawia się też większe zapotrzebowanie na wodę, do produkcji rolnej. Powoli rozwijają się działalności gospodarcze na terenach wiejskich, które pozwalają rolnikom dywersyfikować źródła przychodu.

2.3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ

Zjawisko niekontrolowanego rozproszenia zabudowy może powodować szereg problemów infrastrukturalnych dla gminy m.in. z dostarczeniem mediów, problemy komunikacyjne wynikające z konieczności budowy dróg dojazdowych, co w konsekwencji będzie w kategoriach inwestycyjnych silnie wpływać na sytuację finansową gminy. W związku z tym Gmina Lisków będzie z dużą uwagą przyglądać się swoim dokumentom planistycznym, w tym dotychczasowym Miejscowym Planom Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP). Dokumenty te powinny w przemyślany sposób kierować polityką przestrzenną i rozwojem gminy. W okresie obowiązywania Strategii Gmina Lisków będzie w miarę potrzeb i rozwoju sytuacji tworzyć nowe MZP, które są niezbędnym narzędziem do harmonijnego kształtowania polityki przestrzennej w gminie. Ekspansja mieszkalnictwa poza tereny zwartej zabudowy wymaga perspektywicznego uporządkowania.

Pomimo braku głównych ogólnokrajowych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy, ważnym atutem jest przecinająca Gminę Lisków na dwie części, droga wojewódzka DW 471, która jest najważniejszym szlakiem komunikacyjnym - „kręgosłupem” komunikacyjnym gminy. Niedaleko gmina ma także drogę wojewódzką DW 470, a nieco dalej drogi krajowe DK 25 i DK 83 i połączenie z autostradą A2. Wspólne inwestycje gminy i powiatu oraz samodzielne

inwestycje drogowe Gminy Lisków istotnie poprawiły jakość dróg w ostatnich latach, co zostało potwierdzone zarówno na spotkaniach jak i w badaniach ankietowych. Szczególnie warte podkreślenia jest coraz większa uwaga poświęcana bezpieczeństwu wszystkich uczestników ruchu drogowego: pojazdów samochodowych, rowerzystów oraz pieszych przejawiająca się oczekiwaniami dalszych inwestycji okołodrogowych w gminie w zakresie chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia. Szczególną uwagę zwraca się na bezpieczeństwo mieszkańców, a szczególnie dzieci i młodzieży w trakcie podróży do i ze szkoły. Priorytet dla inwestycji drogowych powiązanych z infrastrukturą towarzyszącą (chodnik, ścieżka, oświetlenie) to wyzwanie na najbliższe lata obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Lisków.

Rozwój budownictwa, szczególnie na terenach zabudowy rozproszonej, wpływa na kształt rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie. Aktualnie gmina jest nieomal całkowicie zwodociągowana, ale jakość sieci wodociągowej wymaga systematycznej modernizacji, co będzie wyzwaniem kolejnej Strategii. Podobnie ma się sytuacja z siecią kanalizacyjną, która wymaga dalszej rozbudowy. Gmina Lisków musi uporządkować gospodarkę wodno – ściekową w najbliższych latach poprzez zaplanowanie modernizacji oczyszczalni ścieków, określenia zasięgu sieci kanalizacyjnej i określenia zasad funkcjonowania przydomowych oczyszczalni ścieków z całkowitą likwidacją zbiorników bezodpływowych (szamb).

Odpady komunalne gromadzone w gminie są zbierane i dostarczane przez wyspecjalizowane firmy do Zakładu Utylizacji „Orli Staw” w ramach Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto Czysta Gmina”, gdzie dalej są deponowane lub przetwarzane w sposób nowoczesny, ekonomiczny i ekologiczny. Problemem pozostają odpady rolnicze typu folie, które w gminie o charakterze rolniczym są istotnym wyzwaniem i odpady wielkogabarytowe i budowlane.

Gmina Lisków to nadal funkcjonujące tradycyjne systemy ogrzewania domów za pomocą indywidualnych kotłowni opartych na węglu. Funkcjonująca sieć gazowa jest dostępna dla części mieszkańców. Patrząc na perspektywę roku 2030 system ogrzewania powinien być sukcesywnie zastępowany lub modernizowany poprzez wymianę kotłów na bardziej ekologiczne i zmianę systemu ogrzewania na OZE. Problem nadmiernej emisji pyłów jest szczególnie widoczny w Liskowie, a także w większych skupiskach domów na terenach wiejskich. Z jednej strony zapoczątkowany został proces gazyfikacji, który jednak na terenie gminy ma ograniczone perspektywy dalszego rozwoju i rozbudowy. Natomiast możliwy jest w

najbliższych latach rozwój alternatywnych źródeł energii. Wydaje się ciekawym rozwiązaniem biogazownia dostarczająca biogaz i biometan oraz wykorzystanie np. pomp ciepła do ogrzewania i pozyskiwania ciepłej wody użytkowej powiązane z instalacjami fotowoltaicznymi. Ten kierunek ekologicznego rozwoju może być niezwykle ważny dla rolniczej Gminy Lisków. Należy wzmocnić proces edukacji i informowania mieszkańców na temat dostępnych i możliwych do uzyskania dofinansowań w zakresie wymiany kotłów, instalacji pomp ciepła i instalacji PV. Dążenie do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i pobudzenie działań inwestycyjnych we współpracy z gminą może przełożyć się na innowacyjny i ekologiczny rozwój Gminy Lisków, a także istotnie wpłynąć na wyższy komfort życia mieszkańców i funkcjonowania gospodarstw domowych.

Gmina Lisków ma jeszcze jeden istotny potencjał w tej sprawie, którym jest Zespół Szkół w Liskowie prowadzony przez Powiat Kaliski, który się specjalizuje się w przygotowaniu kadr na potrzeby OZE ponieważ to tam funkcjonuje utworzone przez powiat Centrum Odnawialnych Źródeł Energii.

Mimo powszechności Internetu, w trakcie dyskusji i badań ankietowych, pojawiły się opinie dotyczące potrzeby dalszego rozwoju sieci na mapie Gminy Lisków. Szczególnie zwracano uwagę na konieczność dotarcia z siecią szerokopasmową do miejscowości położonych w odległości od drogi wojewódzkiej DW 471. Czekający mieszkańców rozwój usług, świadczonych za pomocą Internetu, przez Urząd i rozwój innych usług świadczonych przez Internet będzie wymagał lepszych parametrów technicznych sieci. Z drugiej strony rozwój usług informatycznych wymaga przygotowania mieszkańców do umiejętnego korzystania z tych usług. W przypadku wszystkich szkół dostęp do szerokopasmowego Internetu jest podstawą rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i przygotowania ich do dalszej edukacji oraz wyposażenia w umiejętności potrzebne na nowoczesnym rynku pracy. Wyposażenie szkół w nowoczesne urządzenia i rozwój kompetencji uczących nauczycieli związany z nowymi technologiami wymaga dostępu do technologii światłowodowej.

Wieloletnie badania prowadzone przez Instytut Meteorologii wskazują na postępujące zmiany klimatyczne w województwie wielkopolskim. Jednym z jego objawów są coraz częstsze zjawiska suszy, a innym gwałtowne zjawiska pogodowe. Zjawiska suszy powtarzają się, co w konsekwencji rzutuje na bieżącą sytuację i perspektywy rolnictwa w gminie. Pojawiający się niedobór wody jest dzisiaj problemem dla rolnictwa, a także dla leśnictwa, ale w przyszłości może zagrażać wszystkim mieszkańcom. Gwałtowne zjawiska pogodowe, nawałnice, silne

wiatry, długotrwałe upały to także efekty zmian klimatu. W przeciwdziałaniu tym zjawiskom najważniejsza wydaje się działalność edukacyjna skierowana do mieszkańców, a szczególnie dzieci i młodzieży. Świadomość na temat malejących zasobów wody nie tylko powinna być przekazywana w odpowiedniej formie do dzieci i młodzieży w ramach edukacji szkolnej, ale skierowana przede wszystkim do dorosłych mieszkańców podejmujących decyzje o sposobie i ilości wykorzystywanej wody do celów rolniczych, gospodarczych i bytowych.

W perspektywie najbliższych lat konieczne są działania mające na celu zatrzymanie wody w glebie m.in. poprzez ochronę istniejących zadrzewień śródpolnych i ich rozbudowę, poprzez uporządkowanie systemu rowów melioracyjnych, zastawek, przepustów, budowę zbiorników służących tzw. małej retencji rolniczej. Do zadań tych należy zaliczyć: zatrzymywanie wód wiosennych, roztopowych i opadowych w sadzawkach, oczkach wodnych i obniżeniach terenowych. To szczególnie ważne wyzwanie dla działającej Gminnej Spółki Wodnej.

Na terenie Gminy Lisków istnieją dość korzystne warunki do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym głównie wiatru i energii słonecznej. Na terenie Gminy Lisków jak dotąd funkcjonuje jedna farma fotowoltaiczna (PV). Zastosowanie odnawialnych źródeł energii wymaga dalszych działań zachęcających do ich wdrożenia. Konieczne jest zwiększenie zainteresowania OZE wśród mieszkańców i inwestycje w OZE w budynkach publicznych. Należy podejmować działania promujące i edukujące społeczność w tej tematyce. Ważnym zadaniem jest ciągłe budowanie świadomości związanej ze zmianami klimatu, niską emisją i możliwościami wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Organizacja konkursów, czy seminariów na tematy proekologiczne jest oczekiwanym działaniem.

2.4. ANALIZA BADAŃ ANKIETOWYCH

W celu zapewnienia udziału społecznego w opracowywaniu dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030, przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców. Ankiety udostępniono w okresie maj - czerwiec 2022 r. Odpowiedzi udzielone zostały w formie wypełnionych ankiet papierowych oraz poprzez stronę internetową gminy. Respondenci zostali poproszeni w pytaniach o ocenę gminy, podsumowanie ostatnich lat, o wskazanie dotychczasowych sukcesów. Jednocześnie mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie przyszłych priorytetowych przedsięwzięć w krótszej i dłuższej perspektywie. Część pytań miała charakter zamknięty z formą wielokrotnego wyboru, a część charakter otwarty.

Ankieta posiadała metryczkę pozwalającą analizować płeć i wiek respondenta. W formie papierowej zebrano 41 ankiet. Wyniki ankiet miały charakter uzupełniający do wyników pracy nad dokumentami i z zespołem strategicznym. Treść ankiety stanowi załącznik do dokumentu.

Wnioski z badania ankietowego mieszkańców Gminy Lisków

1. Jakość życia mieszkańców się poprawiła w okresie ostatnich 7 lat.
2. Uniwersytet Trzeciego Wieku został oceniony jako najlepsza działalność skierowana do seniorów.
3. Zdaniem mieszkańców należy zbudować basen i zagospodarować teren za GOK jako ofertę infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej dla mieszkańców.
4. Potrzebna jest dalsza modernizacja i budowa dróg z nawierzchnią bitumiczną.
5. Potrzebne są rozwiązania dotyczące komunikacji publicznej wspólnie z Powiatem Kaliskim z uwagi na utrudnione przemieszczanie się osób na terenie gminy i poza gminą.
6. Miasto Kalisz dzisiaj to : cel zakupów, miejsce pracy, wizyt u lekarza, załatwiania spraw w urzędach, edukacji ponadpodstawowej.
7. Wizerunek Gminy Lisków tworzą: GOK z organizowanymi imprezami, hala widowisko-sportowa i imprezy gminne jak: dożynki i festyny.
8. Kluczowym potencjałem Gminy Lisków wskazanym w badaniu jest jej historia z ks. Blizińskim, powstała Izba Pamięci oraz GOK z organizowanymi imprezami.
9. W oczach mieszkańców największa zmiana w ostatnich 7 latach to: drogi i żłobek.
10. Gmina dalej powinna rozwijać infrastrukturę społeczną i własną przedsiębiorczość.
11. Priorytetowe inwestycje w nowej strategii to: basen, drogi z pasami dla pieszych i rowerów , chodniki i ścieżki rowerowe.
12. W ocenie mieszkańców poziom aktywności społecznej mieszkańców jest przeciętny i dobry.
13. Obecnie Gmina Lisków to:
 - atrakcyjna do zamieszkania,
 - z dobrą infrastrukturą techniczną,
 - dobrze zarządzana, atrakcyjna dla seniorów gmina.
14. W przyszłości gmina Lisków powinna być:
 - tworzyć dobre warunki do życia i zamieszkania,
 - atrakcyjna dla rodzin z dziećmi,
 - z dobrą opieką medyczną.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywanym w jednostkach administracji publicznej narzędziem diagnozy strategicznej. Narzędzie to pozwala zdefiniować obszary problemowe, a także możliwości rozwoju Gminy Lisków. Analizy dokonano w oparciu o:

- wyniki warsztatów strategicznych,
- ankiety wypełnione przez mieszkańców gminy,
- wyniki diagnozy strategicznej opracowanej na bazie danych i dokumentów pozyskanych z gminy oraz GUS i innych źródeł zewnętrznych.

SZANSE

- korzystne położenie gminy - w skali kraju - w trójkącie trzech dużych miast: Poznania, Łodzi i Wrocławia oraz między czterema ośrodkami regionalnymi Kalisza, Konina, Sieradza i Turku.
- przebieg przez teren gminy drogi wojewódzkiej z południowego zachodu na północny wschód,
- dobry dostęp do usług wyższego rzędu, zlokalizowanych głównie w mieście powiatowym Kaliszu,
- korzystne warunki klimatyczne makroregionu,
- ukształtowanie terenu stwarzające, poza nielicznymi dolinami rzecznyymi, dogodne warunki budowlane, korzystne warunki fizjograficzne dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- możliwość wykorzystania gazu do celów grzewczych,
- możliwość wykorzystania OZE z rolnictwa: biogaz, biometan,
- możliwość wykorzystania dziedzictwa kulturowego w procesie, szeroko pojętej, promocji walorów turystyczno-krajoznawczych, - możliwość zachowania w niezmięnionej formie, nielicznie już występującej, tradycyjnej zabudowy zagrodowej (przykłady budownictwa drewnianego) czyli świadectwa tożsamości narodowej, co wzbogaca ofertę turystyczną gminy,
- możliwości wykorzystania cenniejszych przyrodniczo terenów gminy jako potencjalnych obszarów rozwoju agroturystyki,
- możliwości zalesienia nowych areałów gruntów niskich klas bonitacji gleb, co przyczyni się do powiększenia potencjału ekologicznego gminy i wzrostu lesistości gminy,

- możliwość wyznaczenia terenów rozwojowych dla potrzeb budowy nowych zakładów pracy na terenie gminy,

- możliwość wyznaczenia nowych terenów rozwojowych, dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy,

ZAGROŻENIA

- susza w rolnictwie i spadek wydajności,

- degradacja ekosystemów towarzyszących ciekom wodnym poprzez chemizację rolnictwa i nieuporządkowane ścieki komunalne oraz czasowe wysychanie,

- zanieczyszczenia powietrza z gospodarstw domowych,

- migracja mieszkańców poza obszar gminy,

- rygorystyczne przepisy dotyczące gospodarki wodno – ściekowej,

- rosnące zjawisko przekształcania dotychczasowych funkcji terenu (rolniczych lub z związanych z rolnictwem) - w nowe funkcje, często nie związane z rolnictwem – co wiąże się z umniejszeniem istniejącej bazy rolnictwa oraz skutkuje przypadkową lokalizacją, z jej negatywnymi przestrzennymi konsekwencjami.

- zanikające zainteresowanie właścicieli i użytkowników dalszym użytkowaniem budownictwa drewnianego, z uwagi na małą jego funkcjonalność oraz bardzo ograniczone możliwości (lub ich brak) adaptacyjne,

MOCNE STRONY

- członkostwo Gminy Lisków w Stowarzyszeniu Aglomeracja Kalisko – Ostrowska,
- pielęgnowanie lokalnej tradycji i historii – Stowarzyszenie, GOK, Izba Pamięci,
- występowanie gleb organicznych, które powinny być chronione ze względu na funkcje ekologiczne i retencyjne,
- istnienie na części terenu gminy systemu kanalizacji sanitarnej i gminnej oczyszczalni ścieków,
- rozwiązanie problemu odpadów poprzez udział gminy w Związku Komunalnym Gmin „Czyste Miasto Czysta Gmina”,
- duży areal gruntów będący własnością prywatną możliwy do wykorzystania na cele inwestycyjne w drodze oddolnych, indywidualnych inicjatyw ich właścicieli,
- przebieg przez teren gminy drogi wojewódzkiej umożliwiającej rozlokowanie terenów dla potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej – usługowej i produkcyjnej,
- dobry układ dróg przebiegających po terenie gminy - wojewódzkiej, powiatowych i gminnych, które powiązane są ze sobą układem wewnętrznym,
- duża gęstość sieci istniejących dróg powiatowych i gminnych,
- niezależne połączenia komunikacyjne z każdą z sąsiednich gmin,
- wystarczająca, jak na potrzeby mieszkańców gminy, baza oświatowa,
- wysoka inicjatywa mieszkańców w zakresie działalności organizacji pozarządowych,
- opieka zdrowotna, pogotowie ratunkowe i sąsiedztwo dobrze rozwiniętej opieki szpitalnej w Kaliszu,
- wysoka wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- wysoka kultura rolna na większości obszaru gminy,
- dość duży udział gruntów ornych w powierzchni ogólnej gminy,
- występowanie ośrodków przetwórstwa rolno-spożywczego,
- występowanie na terenie gminy złóż surowców mineralnych,
- stabilne saldo migracji,
- obserwowane w ostatnich latach zmniejszenie bezrobocia,
- położenie w sąsiedztwie aglomeracji Kalisza, miast Konina i Sieradza oraz Turku, jako rynku zbytu dla producentów rolnych z terenu Gminy Lisków,
- dobre wyposażenie gminy w sieci rozdzielcze wody,
- wybudowanie systemu sieci kanalizacji sanitarnej i gminnej oczyszczalni ścieków,

- dobre wyposażenie gminy w sieci energetyczne średniego i niskiego napięcia,
- trzy duże zakłady produkcyjne o znacznym zatrudnieniu.

SŁABE STRONY

- brak skanalizowania całego terenu gminy źródłem zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych – niski stan skanalizowania liniowego 23%,
- oczyszczalnia mająca już ponad 20 lat,
- występowanie niekontrolowanych przydomowych oczyszczalni ścieków i nieszczelnych szamb - przedostawanie się niebezpiecznych związków do ziemi i wód powierzchniowych,
- bardzo niska lesistość gminy (9,3%)
- nierównomierne wyposażenie wsi w infrastrukturę społeczną, zwłaszcza na obrzeżach gminy,
- wysokie koszty utrzymania szkół, edukacji
- ograniczony zakres usług medycznych dostępnych na terenie gminy,
- zanieczyszczenie powietrza niską emisją, pochodzącą z indywidualnych kotłowni domowych, wykorzystujących tradycyjne nośniki energii - - istnienie kotłowni lokalnych opalanych tradycyjnymi nośnikami ciepła, tj. miałem i węglem,
- przebieg przez teren gminy (przez środek miejscowości Lisków) drogi wojewódzkiej, stanowiącej źródło hałasu i zanieczyszczeń,
- nie wystarczający stan wyposażenia technicznego dla powstawania nowych podmiotów gospodarczych,
- wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem,
- wzrost obciążenia osób pracujących, ludnością niepracującą (w wieku poprodukcyjnym),
- ograniczona ilość miejsc pracy poza rolnictwem w całym regionie,
- malejący przyrost naturalny na terenach wiejskich,
- brak nawierzchni utwardzonej na niektórych odcinkach dróg powiatowych,
- brak nawierzchni utwardzonej na części dróg gminnych,
- słaba dostępność w ramach komunikacji zbiorowej do wielu wsi położonych peryferyjnie - stale zmniejszające się przewozy osobowe w transporcie zbiorowym,
- słaba sieć ścieżek rowerowych,
- niewystarczająca długość chodników i liczba punktów oświetlenia ulicznego,
- brak wyposażenia niektórych wsi gminy w sieć gazową,

3. CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY LISKÓW

3.1. MISJA I WIZJA

W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii wskazujące na pożądane kierunki rozwoju w perspektywie najbliższych lat. Misja określa wartości, jakimi będzie kierowała się społeczność lokalna w celu zrealizowania zaprojektowanej wizji rozwoju. Ukierunkowuje również na działania, które trzeba podjąć, aby misja się powiodła, a wizja stała się rzeczywistością.

MISJĄ GMINY LISKÓW, W OPARCIU O ISTNIEJĄCĄ INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ I TECHNICZNĄ I NA BAZIE DALSZEGO ROZWOJU ROLNICTWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ŁADU PRZESTRZENNEGO, JEST STWORZENIE JAK NAJLEPSZYCH WARUNKÓW DO ŻYCIA DLA MIESZKAŃCÓW, ZASPAKAJAJĄC POTRZEBY WSZYSTKICH GRUP SPOŁECZNYCH W TYM: DZIECI, MŁODZIEŻY, DOROSŁYCH I SENIORÓW.

Gmina Lisków, przy obecnym potencjale, ma duże predyspozycje do rozwoju opartego na rolnictwie: specjalistyczne uprawy rolnicze, hodowla bydła, trzody chlewnej i drobiu. Gmina Lisków może rozwinąć niewykorzystany w pełni potencjał rozwoju przedsiębiorczości, przetwórstwa i przechowalnictwa.

Wizja to obraz gminy, który będzie następstwem realizacji strategii. Ukazuje Gminę Lisków w perspektywie do 2030 roku. Będzie to obraz gminy zmieniony na skutek przyjętych i zrealizowanych działań.

Wizja

Gmina Lisków atrakcyjnym miejscem do życia, zapewniająca bezpieczeństwo , bogatą ofertę kulturalną, urozmaiconą ofertę spędzania wolnego czasu. Gmina oferująca wysoką jakość życia.

3.2. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU, KIERUNKI DZIAŁAŃ, OCZEKIWANE REZULTATY ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej Gminy Lisków, która została uzupełniona o wyniki badania ankietowego oraz dane zebrane na warsztatach strategicznych, wyznaczono obszary strategiczne działalności gminy, które wymagają poprawy bądź dodatkowego impulsu rozwojowego.

Poniżej przedstawiono obszary strategiczne działań wraz z celami strategicznymi oraz celami operacyjnymi.

SPOŁECZEŃSTWO

Obszar działań **SPOŁECZEŃSTWO** skupia się przede wszystkim na poprawie jakości życia oraz odpowiedzi na potrzeby zmieniającego się społeczeństwa. Przeanalizowano obecną infrastrukturę społeczną i zasoby oraz ich wystarczalność przy zmieniających się realiach związanych ze zmianami demograficznymi. Skupiono się także na zapewnieniu poprawy bezpieczeństwa społecznego mieszkańców oraz aktywizacji społecznej. Zaproponowano działania, których celem jest zatrzymanie młodych, aktywnych, pracujących mieszkańców w miejscu dotychczasowego zamieszkania i zaproszenie nowych mieszkańców, rodzin z dziećmi do osiedlenia się na terenie gminy. Nie zapomniano o rosnącej średniej wieku mieszkańców, która wymaga realizacji zadań związanych ze zdrowiem, z opieką społeczną nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

W ramach priorytetu **SPOŁECZEŃSTWO** wyznaczono cel strategiczny oraz trzy cele operacyjne.

Tabela 1. Cele – obszar Społeczeństwo

CEL STRATEGICZNY I. GMINA LISKÓW – ATRAKCYJNYM, BEZPIECZNYM MIEJSCEM DO ŻYCIA I ZAMIESZKANIA			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
Cel operacyjny 1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej zapewniającej warunki dla rodzin z dziećmi (żłobek, przedszkole, szkoły), ➤ pobudzanie mieszkańców do aktywności społecznej i obywatelskiej, ➤ wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych o profilu społecznym, wspieranie Zakładu Rehabilitacji Leczniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy Lisków w zakresie usług społecznych, ➤ zwiększenie zaangażowania społecznego mieszkańców, ➤ większa liczba organizacji pozarządowych o profilu społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba dzieci uczęszczających do szkół, przedszkola, żłobka w roku (os.), ➤ liczba organizacji pozarządowych (szt.).
Cel operacyjny 1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój istniejącej infrastruktury sportowej – Hali Widowiskowo - Sportowej o nowe funkcje hydrorehabilitacji, basen, oferty dla młodzieży, ➤ zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w miejscowościach), ➤ rozwój sieci rekreacyjnych ścieżek rowerowych na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zatrzymanie młodych ludzi na terenie gminy, ➤ rozwój rekreacji mieszkańców poprzez rozbudowę ścieżek rowerowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość wybudowanych rekreacyjnych ścieżek rowerowych (km.), ➤ liczba osób korzystających z infrastruktury rekreacyjnej w roku (szt.).
Cel operacyjny 1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostępność do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, ➤ dalsze inwestowanie w infrastrukturę kultury (GOK), kultywowanie tradycji opartej o historię, ➤ zapewnienie aktywnym seniorom udziału w klubach, kołach, a osobom pozostającym w domach opieki środowiskowej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzrost zainteresowania mieszkańców stanem zdrowia, ➤ przyciąganie ciekawą ofertą kulturalną nowych mieszkańców spoza gminy, ➤ poprawa jakości życia osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba specjalistów przyjmujących w ośrodku zdrowia (os.), ➤ ilość osób korzystających z obiektów kultury w roku (os), ➤ liczba seniorów biorących udział w spotkaniach(os.), ➤ liczba seniorów korzystających z opieki środowiskowej (os.).

GOSPODARKA

Obszar działań **GOSPODARKA** skupia się przede wszystkim na wzmocnieniu potencjału rozwojowego gminy. Ważną rolę w zaplanowanych działaniach odgrywa rolnictwo i rozwój małej przedsiębiorczości opartej o istniejące potencjały. Stworzenie nowych możliwości do rozwoju działalności gospodarczych, określenie i promowanie istniejących i potencjalnych przedsiębiorców to kierunek przyszłych działań w ramach nowej Strategii.

Istotnym obszarem działalności gospodarczej w gminie jest **rolnictwo**, które określa obecnie funkcjonujący charakter gminy – gminy rolniczej. Na jej terenie znajduje się znaczna liczba dobrze prosperujących gospodarstw rolnych. Funkcjonują hodowcy bydła, trzody chlewnej i drobiu. Działania związane z rolnictwem to głównie działania w zakresie tworzenia warunków jego funkcjonowania i dalszego rozwoju, promowanie produktów lokalnych, pochodzenia rolniczego na skalę lokalną i ponadregionalną. To również wspieranie rolnictwa specjalistycznego np. ekologicznego.

W ramach obszaru **GOSPODARKA** wyznaczono cel strategiczny oraz trzy cele operacyjne.

Tabela 2. Cele – obszar Gospodarka

CEL STRATEGICZNY II. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO PODSTAWĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
Cel operacyjny 2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zapewnienie warunków prowadzenia działalności dla średnich przedsiębiorstw, ➤ tworzenie warunków do powstania działalności gospodarczych, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów na terenie gminy, ➤ organizacja wydarzeń i imprez promujących lokalnych producentów, ➤ tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój gospodarczy gminy oparty o tradycyjne potencjały, ➤ rozszerzenie terenów inwestycyjnych w gminie/ terenów uzbrojonych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba wydarzeń promujących lokalną przedsiębiorczość (szt.), ➤ liczba podmiotów gospodarczych ogółem (szt.), ➤ wielkość terenów inwestycyjnych (ha), ➤ ilość miejsc pracy stworzona przez podmioty gospodarcze w roku (szt.).
Cel operacyjny 2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wsparcie dla lokalnych produktów rolniczych i przemysłowych, ➤ promowanie usług świadczonych przez podmioty z terenu gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wspieranie powstawania rozpoznawalnych, lokalnych marek, rozpoznawanych w skali ponadregionalnej, ➤ zwiększenie świadomości mieszkańców na temat produktów lokalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba wydarzeń których tematyka obejmowała promowanie lokalnych produktów (szt.).
Cel operacyjny 2.3. Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wsparcie zmian strukturalnych, zachodzących w gospodarstwach rolnych, ➤ wsparcie doradcze w zakresie nowych technologii w rolnictwie, ➤ rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej w gospodarstwach rolnych, ➤ udostępnianie nieużytków rolnych na tereny inwestycyjne dla własnej działalności i sprzedaż/wydzierżawianie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ specjalizacja w gospodarstwach rolnych – fachowe doradztwo techniczne i finansowe, ➤ konsolidacja i powiększanie się gospodarstw rolnych, ➤ uruchamianie pozarolniczych działalności gospodarczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia specjalistycznych gospodarstw na terenie gminy (szt), ➤ liczba pozarolniczych działalności gospodarczych prowadzonych w gospodarstwach rolnych (szt), ➤ powierzchnia terenów inwestycyjnych [ha], ➤ liczba osób korzystających z porad związanych z nowymi

	terenów mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom.		technologiami w rolnictwie (os), ➤ liczba osób korzystających z doradztwa w zakresie rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej (os.).
--	---	--	--

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Działania związane z obszarem strategicznym **PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO** obejmują zagadnienia z zakresu planowania polityki przestrzennej i rozwoju infrastruktury technicznej. Jednym z ważnych aspektów dotyczących przestrzeni jest stan środowiska i następujące zmiany w klimacie, wywołujące zmiany w jakości życia mieszkańców, w gospodarce w tym szczególnie w rolnictwie. Gminę coraz częściej dotyczą problemy suszy rolniczej, na co wskazują zarówno dane odnośnie liczby opadów, ale także liczba napływających w ostatnich latach wniosków o tzw. dopłatę suszową. Ważne jest zastosowanie podejścia adaptacyjnego do aktualnego stanu środowiska. Zmiany klimatyczne są procesem postępującym. Dla Gminy Lisków główne zagrożenia związane są z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi jak długotrwałe fale upałów i susza, gwałtowne zjawiska pogodowe jak wichury, ulewy, gradobicia. Należy zwrócić szczególną uwagę na kwestie potrzeby edukacji ekologicznej, gdyż problemem cały czas jest małe zainteresowanie tą tematyką ze strony mieszkańców i niskie przygotowanie do tych zmian. W perspektywie kolejnych lat należy zwiększyć zainteresowanie mieszkańców zmianami klimatu, ochroną powietrza, odnawialnymi źródłami energii i segregacją odpadów, Bardzo ważne jest budowanie świadomości społecznej na temat ograniczeń w dostępności do zasobów np. wód i kształtowanie nowych nawyków, związanych z racjonalną gospodarką cyrkulacyjną na terenie gminy. Ważnym zagadnieniem jest dbałość o **środowisko** poprzez prawidłowo prowadzoną gospodarkę wodno-ściekową, system gospodarki odpadami na terenie Gminy Lisków.

Uporządkowanie spraw związanych ze środowiskiem to jedno z ważniejszych wyzwań, które będą wpływać na rozwój i atrakcyjność Gminy Lisków. To także czynnik, który w bardzo istotny sposób będzie decydować o postrzeganiu jakości życia w gminie przez mieszkańców. Wszystkie podejmowane przedsięwzięcia gospodarcze i społeczne muszą zachodzić przy poszanowaniu środowiska naturalnego. Większa dostępność i funkcjonalność infrastruktury technicznej, może wspomóc decyzje nowych mieszkańców o osiedleniu się na terenie gminy, a młode osoby z terenu gminy zatrzymać na miejscu.

Ważna grupa działań dotyczy **zagospodarowania przestrzennego**. Dokumenty planistyczne gminy wskazują jednoznacznie na kierunki dalszego rozwoju. Gmina powinna promować zwartą zabudowę i zapobiegać nadmiernemu jej rozproszению. Ważnym kierunkiem planowanych działań jest uszanowanie wiodącego charakteru gminy, jakim jest

rolnictwo i ochrona terenów rolniczych i dobrej jakości gleb. Jednocześnie szansą dla Gminy Lisków jest stopniowy rozwój działalności pozarolniczej w oparciu o przekształcanie słabszej jakości gleb, w tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe i tereny pod inwestycje w gospodarce. Część terenów gminy zgodnie z zapisami Lokalnego Programu Rewitalizacji ma szansę otrzymać nowy, estetyczny i funkcjonalny wygląd. Ważne jest zabezpieczenie, poprzez m.in. dokumenty planistyczne, przed nadmiernym rozproszeniem zabudowy i koniecznością ponoszenia nadmiernych nakładów na infrastrukturę techniczną, jak doprowadzenie sieci wodociągowej, sieci kanalizacyjnej, budowę dróg, chodników czy innej infrastruktury towarzyszącej.

W obszarze **PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO** wyznaczono dwa cele strategiczne obejmujące łącznie dziesięć celów operacyjnych.

Tabela 3. Cele – obszar Środowisko

CEL STRATEGICZNY III. POSZANOWANIE I DBAŁOŚĆ O ŚRODOWISKO WAŻNYM ELEMENTEM ROZWOJU			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
Cel operacyjny 3.1 Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków, modernizację oczyszczalni. Modernizacja sieci wodociągowej i SUWów.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój sieci kanalizacyjnej, w tym nowe przyłącza w Strzałkowie i Chrustach, rozbudowa w Liskowie i innych okolicznych miejscowościach, ➤ dalsza wymiana zbiorników bezodpływowych na przydomowe oczyszczalnie ścieków i budowa nowych na terenie gminy, ➤ modernizacja oczyszczalni, ➤ modernizacja sieci wodociągowej i SUW w Strzałkowie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększenie ilości odprowadzonych ścieków systemem liniowej kanalizacji sanitarnej, ➤ zwiększenie ilości oczyszczonych ścieków komunalnych ogółem, ➤ zwiększenie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba mieszkańców, gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej (os/szt.), ➤ długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km), ➤ liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.), ➤ długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), ilości SUWów (szt).
Cel operacyjny 3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną gospodarkę odpadami, bezpieczną działalność gospodarczą i rolnictwo	<ul style="list-style-type: none"> ➤ budowa PSZOK, ➤ zorganizowana zbiórka azbestu, ➤ zorganizowana zbiórka odpadów rolniczych (folia), ➤ rozwój systemu odbioru ścieków przemysłowych, ➤ ograniczenie negatywnych skutków chemizacji w rolnictwie wpływającej na zanieczyszczenie wód powierzchniowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uporządkowanie gospodarki odpadami: azbestem, wielkogabarytowymi, budowlanymi i rolniczymi, ➤ zwiększenie ilości odprowadzonych ścieków w sposób zorganizowany, ➤ poprawa jakości wód powierzchniowych na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ilość zebranych odpadów przez PSZOK (t/rok), ➤ ilość zutylizowanego azbestu (t/rok), ➤ pomiary w oczyszczalni ścieków, ➤ pomiary na punktach kontrolnych cieków wodnych,
Cel operacyjny 3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymiana kotłów węglowych na bardziej nowoczesne w budynkach publicznych i prywatnych, ➤ budowa nowych instalacji OZE w/na budynkach publicznych i budynkach prywatnych, ➤ termomodernizacja w budynkach publicznych i prywatnych – energooszczędne i zeroemisyjne, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zmniejszenie zanieczyszczenia miejscowości przez niską emisją i emisję z transportu, ➤ zwiększenie produkcji energii odnawialnej na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba wymienionych kotłów węglowych (szt.), ➤ liczba nowych instalacji OZE (szt.), ➤ moc nowych instalacji OZE (kW), ➤ Ilość pojazdów elektrycznych w gminie (szt).

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ograniczenie ruchu pojazdów i elektromobilność w gminie. 		
Cel operacyjny 3.4. Ochrona przed zmianami klimatu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zachęcanie do zbierania wody deszczowej, ➤ zwiększenie retencji rolniczej poprzez powstanie nowych zbiorników na terenie gminy, ➤ dbałość o istniejące rowy, kanały, zbiorniki wodne, przepływające rzeki. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększenie ilości wody zatrzymywanej na terenie gminy, ➤ łagodzenie skutków zmian klimatycznych – suszy, ➤ mieszkańcy świadomi zagrożeń wynikających z kurczących się zasobów wody. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba i powierzchnia zbiorników retencyjnych (szt./ha), ➤ długość zadbanych /oczyszczonych rowów/kanałów/ cieków wodnych (km), ➤ Liczba wniosków o tzw. „dopłatę suszową” (szt.).
Cel operacyjny 3.5. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ programy edukacyjne dotyczące zagospodarowania i selektywnej zbiórki odpadów, ➤ edukacja w zakresie zmian klimatu, OZE, suszy, retencji wody, ➤ imprezy o tematyce ekologicznej związane ze zmianami klimatu, odnawialnymi źródłami energii i selektywną zbiórką odpadów, ➤ szkolenia/seminaria dla mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, ➤ większe zainteresowanie możliwościami dofinansowań w zakresie ekologicznych rozwiązań w gospodarstwie domowym. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba przeprowadzonych wydarzeń proekologicznych w ciągu roku (szt.).

Tabela 4 Cele – obszar Przestrzeń

CEL STRATEGICZNY IV. PRZESTRZEŃ GMINY LISKÓW DOBRZE ZARZĄDZANA			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
Cel operacyjny 4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa i modernizacja dróg gminnych, ➤ Budowa ścieżek rowerowych, ➤ Budowa chodników z oświetleniem, ➤ Budowa miejsc parkingowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększona długość dobrej jakości dróg gminnych, ścieżek rowerowych, chodników ➤ Zwiększona liczba miejsc parkingowych i punktów świetlnych w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Długość wybudowanych dróg, ścieżek, chodników (km), ➤ Liczba nowo wybudowanej infrastruktury towarzyszącej (szt).
Cel operacyjny 4.2 Rozwój infrastruktury liniowej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opracowanie docelowych planów budowy i modernizacji sieci wodociągowej, ➤ opracowanie docelowych planów rozbudowy sieci kanalizacyjnej. ➤ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększenie dostępności do zapotrzebowania w wodę, ➤ zwiększenie dostępności do systemu kanalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), ➤ Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km).
Cel operacyjny 4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Światłowód na terenie gminy, ➤ Zasięg telefonii komórkowej w całej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ograniczenie zjawiska wykluczenia cyfrowego i zwiększenie bezpieczeństwa poprzez dostęp do technologii cyfrowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Długość wybudowanego światłowodu (km).
Cel operacyjny 4.4. Prowadzenie polityki przestrzennej w gminie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego podstawą polityki przestrzennej gminy, ➤ przygotowanie i uchwalenie MPZP dla przyszłych terenów inwestycyjnych na glebach słabych przeznaczonych do funkcji pozarolniczych, ➤ realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem ładu przestrzennego, ➤ stworzenie możliwości rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy, ➤ przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, ➤ stopień pokrycia Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego powierzchni gminy (%), ➤ powierzchnia obszarów zrewitalizowanych (ha).

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ ochrona planistyczna najlepszych jakościowo gleb, umacnianie rolniczego charakteru terenów z rozwiniętą funkcją rolniczą, ➤ poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego w gminie. 	
Cel operacyjny 4.5. Efektywne zarządzanie gminą	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nowoczesny, dobrze zarządzany Urząd, ➤ współpraca samorządu z NGO, ➤ tworzenie warunków do rozwoju gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększenie ilości spraw załatwianych przez Urząd w formie e-usług, ➤ zdalna praca, zdalne usługi – cyfryzacja gminy, ➤ zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań gminy i na terenie gminy, ➤ zacieśnienie współpracy i relacji z sąsiednimi gminami, współpraca z powiatem, AKO, województwem, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba mieszkańców korzystających z e-usług (os.), ➤ liczba istniejących i funkcjonujących organizacji pozarządowych (szt.), ➤ liczba utworzonych porozumień i programów współpracy (szt.).

3.3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Określenie polityki przestrzennej oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego wymaga sformułowania modelu rozwoju przestrzennego. Założeniem modelu jest wskazanie optymalnej formy organizacji przestrzeni województwa. Model rozwoju przestrzennego z założenia określa podstawowe elementy sieci osadniczej, strefy funkcjonalno-przestrzenne oraz główne powiązania, które mają stanowić determinanty rozwoju jednostki terytorialnej. Całość ma prowadzić do zrównoważonego rozwoju. Dokument Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+, przyjmuje funkcjonalny model rozwoju regionu w oparciu o trzy następujące założenia:

- system osadniczy, na którego składają się jego elementy w postaci ośrodków miejskich o zróżnicowanej hierarchii. Najbliższym dużym ośrodkiem miejskim dla Gminy Lisków jest Kalisz, który zdefiniowany jest jako miejski ośrodek regionalny wraz z Ostrowem Wielkopolskim. Zakłada się, że rolę biegunów wzrostu pełnić będą największe miasta regionu i ich najbliższe otoczenie,
- strefy zróżnicowanej polityki przestrzennej – w przestrzeni województwa wskazuje się następujące strefy zróżnicowanej polityki przestrzennej:
 - 1) strefę wysokiej intensywności procesów osadniczych,
 - 2) strefę średniej intensywności procesów osadniczych,
 - 3) strefę niskiej intensywności procesów osadniczych,
 - 4) strefę zielonych pierścieni,
 - 5) strefę intensywnej gospodarki rolnej,
 - 6) strefę przemysłu paliwowo-energetycznego,
 - 7) strefę równoważenia potencjału przyrodniczego i społeczno-gospodarczego,
 - 8) system przyrodniczy.

Dla poszczególnych stref określone zostały preferowane kierunki zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające zasoby i walory społeczno-gospodarcze i środowiskowe oraz zachodzące procesy rozwoju,

- powiązania, czyli relacje między poszczególnymi elementami. Rozwój regionu ma być zapewniony poprzez dobrze zaplanowany i rozwinięty system komunikacyjny, a także innowacyjną infrastrukturę techniczną.

W przypadku Gminy Lisków, najważniejszą rolę odgrywają powiązania o znaczeniu regionalnym z miastem Kalisz.

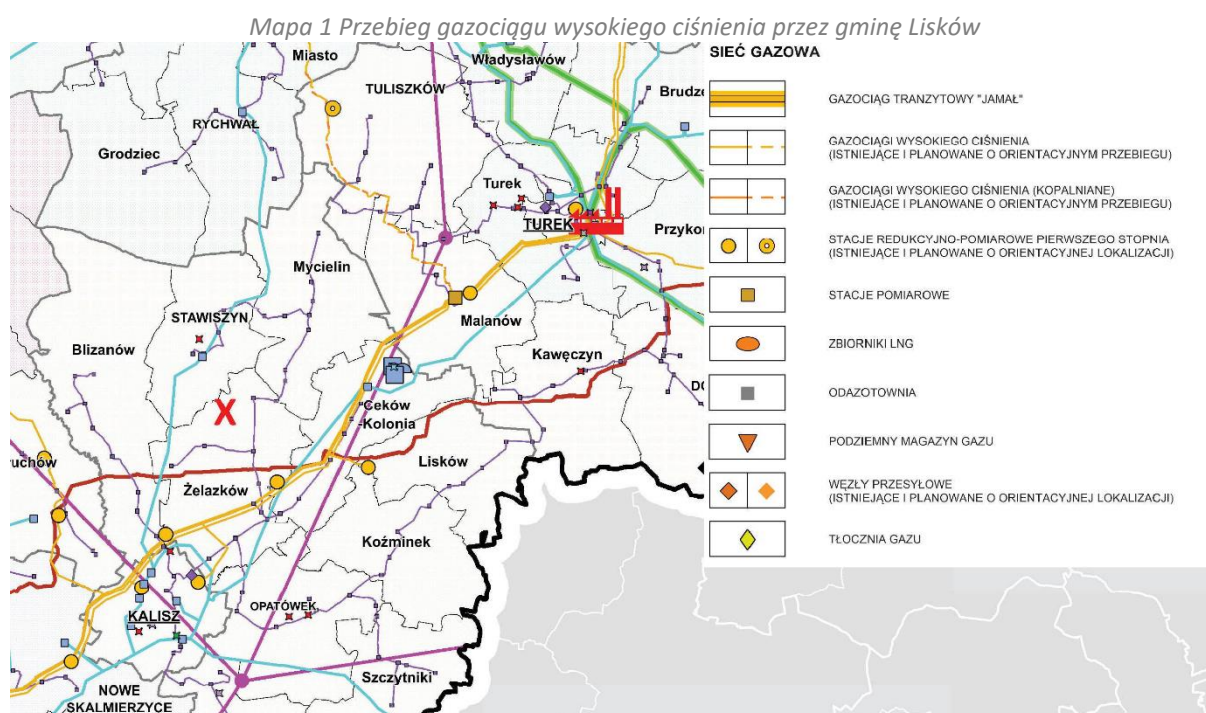
Gmina Lisków wg modelu objęta jest strefą niskiej intensywności procesów osadniczych. Stęfa średnia to obszar przylegający do miasta Kalisza.

Gmina Lisków objęta jest strefą niskiej intensywności osadniczej, dla której proponuje się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) stymulowanie rozwoju gospodarczego, opartego na lokalnym potencjalnie istniejących podmiotów oraz rozwoju rolniczych i pozarolniczych działalności gospodarczych
- 2) zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów,
- 3) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo,
- 4) zwiększenie dostępności infrastruktury społecznej i poprawę jej wyposażenia,
- 5) rozwój odnawialnych źródeł energii.

Tereny Gminy Lisków wymagają wsparcia rozwoju rolniczej i pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej, aktywizacji lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego, z wykorzystaniem zewnętrznych czynników rozwojowych.

Na terenie gminy znajduje się obiekt ponadlokalnej infrastruktury technicznej, tj. gazociąg wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjno-pomiarową pierwszego stopnia SRP Lisków.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ - Infrastruktura techniczna, https://bip.umww.pl/292---k_96---plan-zagospodarowania-przestrzennego-województwa-wielkopolskiego

Cały obszar Gminy Lisków, to także strefa o nazwie system przyrodniczy. W celu jego prawidłowego działania należy uwzględnić przedsięwzięcia z zakresu ochrony i kształtowania poszczególnych zasobów środowiska przyrodniczego: form ochrony przyrody oraz różnorodności biologicznej i krajobrazowej, wód, lasów, powierzchni ziemi, złóż kopalin, a także przeciwdziałania zagrożeniom środowiska i ich skutkom oraz poprawy jakości środowiska. Jest to niezwykle ważne, szczególnie dla gmin, gdzie wiodącą funkcją jest rolnictwo. Ochrona gleb, ochrona lasów i zalesianie, zapobieganie suszom rolniczym, a także ochrona wód, to priorytetowe działania dla Gminy Lisków.

Model rozwoju przestrzennego zaprezentowany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+, jest wyrazem wizji rozwoju, określonej w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. Dokument Strategii jest kolejnym ważnym opracowaniem wskazującym na przestrzenne powiązania. W dokumencie, w nawiązaniu do PZPWW Wielkopolska 2020+, wyodrębniono obszary strategicznej interwencji. Są to obszary o najintensywniejszej sile oddziaływania miast na otoczenie, w których obserwować można wyraźne powiązania funkcjonalno-przestrzenne. Gmina Lisków należy do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (MOF AKO). Wsparcie MOF AKO służy wzmocnieniu konkurencyjności gmin i ich zdolności do rozprzestrzeniania czynników rozwojowych, na sąsiednie obszary zurbanizowane oraz te o funkcjach rolniczych. Oddziałuje na wszystkie części województwa i stymuluje rozwój całej Wielkopolski, a także wpływa stabilizująco na strukturę osadniczą regionu. Wskazuje się na problemy rozwojowe stanowiące niekorzystne trendy demograficzne, związane ze starzeniem się społeczeństwa. W dokumencie wymienia się także zróżnicowany poziom rozwoju, w poszczególnych gminach Aglomeracji oraz niewystarczający dostęp gospodarstw domowych, do infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej. Kluczowymi kierunkami działań wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej są:

- 1) wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- 2) rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- 3) rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- 4) wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Na szczeblu lokalnym najważniejszym dokumentem kształtowania zagospodarowania przestrzennego jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lisków przyjęte w roku 2020. Dominującą funkcją gminy jest zdecydowanie rolnictwo. Charakteryzują je przede wszystkim małoobszarowe gospodarstwa, w większości rozdrobnione. Produktem lokalnym rolnictwa są przede wszystkim produkty pochodzące z upraw i hodowli. Dokładna sytuacja rolnictwa, jego charakterystyka opisana została w Diagnostyce w podrozdziale 3.7. Rolnictwo i zmiany klimatu.

Układ osadniczy gminy, charakteryzuje się typowym dla obszaru wiejskiego rozproszeniem zabudowy, a także znaczną liczbą miejscowości pogrupowaną w liczne sołectwa. Najważniejszą miejscowością jest Lisków funkcjonujący jako centrum administracyjne i usługowe na mapie gminy.

3.4. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Obowiązujące Studium należy systematycznie analizować i systematycznie uaktualniać do obowiązujących w danym czasie przepisów prawnych oraz potrzeb zagospodarowania przestrzennego gminy. W poniższym zestawieniu wskazano na rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, jakie wynikają z zapisów PZPWW i obecnego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lisków. Jednocześnie, w dalszej części rozdziału odniesiono się do określenia tych zapisów przedmiotowej Strategii, które będą miały wpływ na prowadzenia polityki przestrzennej gminy:

- zahamowanie postępującej chaotycznej, nieplanowej i rozproszonej urbanizacji gminy,
- dążenie do uzupełniania „luk” w istniejącej już zabudowie, a więc scalanie zabudowy poprzez wypełnianie wolnych przestrzeni między budynkami,
- planowana modernizacja i rozbudowa sieci infrastruktury technicznej będzie miała istotny wpływ na kształtowanie zabudowy. Rozproszenie zabudowy powoduje rosnące koszty związane z prowadzeniem nowych wodociągów czy kanalizacji, ale także istotnie podnosi koszty ich utrzymania,

- poprawa stanu sieci drogowej łączącej poszczególne miejscowości na terenie gminy oraz powiązań z głównym szlakiem komunikacyjnym DW 471 – budowa i rozbudowa dróg o nawierzchni utwardzonej biegnących przez poszczególne miejscowości,
- usprawnienia umożliwiające bezpieczne przemieszczanie się niezmotoryzowanym użytkownikom dróg publicznych czyli sieć chodników i ścieżek rowerowych
- sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej, która jest na niskim poziomie (ok. 23% mieszkańców), rozbudowa przydomowych oczyszczalni ścieków w terenie zabudowy rozproszonej,
- dalsze działania społeczno-gospodarcze ukierunkowane tak, aby uwzględnić zachowanie ładu przestrzennego, równowagi przyrodniczej oraz utrzymać na dobrym poziomie i podnosić jakość życia mieszkańców gminy,
- w obliczu powtarzającego się zjawiska suszy rolniczej winno podejmować się kroki związane z ochroną i właściwym wykorzystywaniem posiadanych zasobów wodnych,
- uwarunkowania naturalne i wiodąca funkcja, jaką jest rolnictwo stwarza obowiązek ochrony i właściwego gospodarowania glebami, lesistość wymaga kontroli i ewentualnego zalesiania nieużytków lub gleb o niższej klasie. Jest to ważne zważając na niski poziom zalesienia gminy. Wszystkie te działania powinny dążyć do utrzymania użytkowania rolniczego terenu gminy. Największe szanse mają gospodarstwa specjalistyczne. Niepożądanym zjawiskiem jest rozdrobnienie gospodarstw.

W kwestii zapisów przedmiotowej Strategii, które będą miały wpływ na prowadzenia polityki przestrzennej, należy wskazać, że realizacja celów i kierunków rozwoju gminy wyznaczonych w Strategii, nie wpłynie na zmianę modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

W zakresie wpływu realizacji Strategii na strukturę funkcjonalno- przestrzenną gminy należy wskazać na następujące priorytetowe działania:

- poprawę infrastruktury społecznej w poszczególnych miejscowości w gminie,
- zachowanie dotychczasowej wiejskiej tożsamości gminy,
- wzrost zaangażowania mieszkańców gminy w procesy decyzyjne, związane z zagospodarowaniem przestrzennym, zwiększenie poziomu partycypacji społecznej mieszkańców,

- przeanalizowanie możliwości uzbrojenia przyszłych terenów inwestycyjnych, szczególnie wzdłuż szlaku drogowego DW 471 o znaczeniu ponadlokalnym,
- rozbudowa infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie gminy,
- rozwój/modernizacja infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, sportowej,
- rozwój odnawialnych źródeł energii.
- kształtowanie prawidłowych relacji, między zabudową związaną z produkcją rolną, a zabudową mieszkaniową oraz terenami świadczenia usług i produkcji w sołectwach,
- wzrost liczby opracowanych celowo miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.5. KIERUNKI ROZWOJU GMINY LISKÓW, A STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA. ROLA AKO JAKO OBSZARU STRATEGICZNEJ, SZCZEGÓLNEJ INTERWENCJI OKREŚLONEJ W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy Gminy Lisków wyznaczone zostały w ramach strategii cele strategiczne i operacyjne. W wymiarze ponad lokalnym Gmina Lisków ze swoją strategią winna wpisywać się w cele strategiczne sformułowane na poziomach wyższych począwszy od powiatu, poprzez województwo, aż do poziomu krajowego. Spójność celów Gminy Lisków z dokumentami wyższej rangi otwiera możliwości uczestniczenia w ogłaszanych konkursach i naborach i pozyskiwania dodatkowych środków na dalszy rozwój. Patrząc na dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie szczególnie ważnym dokumentem jest Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Strategia rozwoju całego regionu w kontekście dotychczasowych perspektyw finansowych 2007-2013 i 2014-2020 okazywała się najważniejszym i najbliższym dokumentem wpływającym na możliwości rozwoju Gminy Lisków. Wśród ważnych dokumentów strategicznych należy dostrzec Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 z perspektywą do 2030 r., której realizacja z poziomu krajowego miała coraz istotniejszy wpływ na inwestycje lokalne w Gminie Lisków. Nie należy zapominać także o Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR). Biorąc pod uwagę wzrastające znaczenie w ostatnich latach planowania przestrzennego służącego porządkowaniu przestrzeni na wszystkich poziomach od centralnego po lokalny ważne stają się dokumenty planistyczne jak Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) i Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+

Głównym założeniem Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego wraz ze zmianą modelu jest równomierny rozwój wszystkich części województwa. Dostrzeżono niedoskonałości modelu absorpcyjno-dyfuzyjnego, który w przypadku mniejszych gmin niestety nie dawał efektu dyfuzji z największych ośrodków i aglomeracji. Obecny model wskazuje na wiele więcej obszarów problemowych i konieczność zastosowania indywidualnych instrumentów wsparcia, innych dla biegunów wzrostu, innych dla obszarów problemowych. Jednocześnie wskazuje się i podkreśla rolę wzajemnych, korzystnych relacji między gminami, powiatami, wymienionymi obszarami. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 stara się wspierać kluczowe potencjały województwa i kreować wzrost gospodarczo-społeczny, jednocześnie wspierając obszary problemowe. Przy analizie porównawczej Strategii z poziomu województwa w odniesieniu do strategii Gminy Lisków szczególnie należy zwrócić uwagę na planowane działania rozwojowe na terenie Wielkopolski. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku obejmuje 4 ważne cele strategiczne:

wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców, rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski, wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Poniższa tabela obrazuje spójność celów strategicznych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Gminy Lisków z celami wskazanymi w Strategii wojewódzkiej.

Tabela 5. Powiązania celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

Cele	
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030
<p>Cel 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia, 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy.</p>	<p>Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy</p> <p>2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy, 2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług, 2.3 Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.</p>
<p>Cel 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie, 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu, 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.</p>	<p>Cel I. Gmina Lisków – atrakcyjnym, bezpiecznym miejscem do życia i zamieszkania</p> <p>1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi, 1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców,</p>

	1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy.
Cel 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa, 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski, 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.	Cel III. Poszanowanie i dbałość o środowisko ważnym elementem rozwoju 3.1. Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy, 3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną działalność gospodarczą i rolnictwo, 3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie, 3.4 Ochrona przed zmianami klimatu 3.5. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą, 4.2 Rozwój infrastruktury liniowej
Cel 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług, 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.	Cel IV. Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej 4.4. Prowadzenie polityki przestrzennej w gminie, 4.5 Efektywne zarządzanie gminą

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 wskazuje obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Wymiar regionalny reprezentuje w szczególności Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, z kolei wymiar krajowy – SOR, KPZK i KSRR. Dzięki wskazaniu obszarów strategicznej interwencji (OSI) w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+ są one podstawą pozwalającą powiązać cele rozwojowe Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego z typami poszczególnych obszarów, aż do czasu jej aktualizacji lub opracowania odpowiednich dokumentów programowych. Jednym z OSI jest Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Regionalnego Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (MOF AKO), obejmujący Gminę Lisków. Wsparcie MOF służy wzmocnieniu konkurencyjności i zdolności do rozprzestrzeniania czynników rozwojowych na obszary zurbanizowane oraz te o funkcjach rolniczych. Oddziałuje na wszystkie części województwa i stymuluje rozwój całej Wielkopolski, a także wpływa stabilizująco na strukturę osadniczą regionu.

Strategia dla Gminy Lisków oprócz zgodności ze Strategią wojewódzką wykazuje także komplementarność z innymi dokumentami Są to m.in. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)

Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 w Polsce, który brzmi: „ efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”, realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe, które brzmią następująco:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Tabela 6. Powiązania celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

Cele	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)	Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo, 1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych, 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.	Cel I. Gmina Lisków – atrakcyjnym, bezpiecznym miejscem do życia i zamieszkania 1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi, 1.2. Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców, 1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy. Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy 2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy, 2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług, Cel III. Poszanowanie i dbałość o środowisko ważnym elementem rozwoju 3.1. Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy, 3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną działalność gospodarczą i rolnictwo, 3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie, 3.4 Ochrona przed zmianami klimatu Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą, 4.2 Rozwój infrastruktury liniowej 4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym, 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.	Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy 2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy, 2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług,

<p>Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i Ponadregionalnym.</p>	<p>Cel IV. Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.4. Prowadzenie polityki przestrzennej w gminie, 4.5 Efektywne zarządzanie gminą</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie on nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. Celem strategii jest wdrożenie nowych inteligentnych rozwiązań ze szczególnym uwzględnieniem obszarów transportu, cyfryzacji, kapitału społecznego, bezpieczeństwa narodowego, energii oraz środowiska, dzięki współpracy podmiotów publicznych oraz świata nauki i biznesu.

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021

Z dużym prawdopodobieństwem należy założyć, iż wkrótce dokument zostanie zaktualizowany. W dostępnym dokumencie określono wizję (cel główny) Powiatu Kaliskiego o brzmieniu: Powiat Kaliski, przyjaznym miejscem do zamieszkania, o czystym środowisku, walorach turystycznych, związany z Aglomeracją Kalisko-Ostrowską, która sprzyja rozwojowi gospodarczemu, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnej branży rolno-spożywczej, w oparciu o Markę – Produkt Kaliski. Wizja ta ma być realizowana m.in. poprzez rozwój infrastruktury zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, a także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej. Związane z tym są następujące cele strategiczne:

- Cel strategiczny I: Wzrost konkurencyjności gospodarki powiatu poprzez nowoczesne rolnictwo, przetwórstwo i dystrybucję w powiązaniu z elastycznym systemem edukacji.

Strategia Rozwoju Gminy Lisków podkreśla ważność rolniczego charakteru gminy, w tym ukierunkowanie gospodarstw na specjalistyczne rolnictwo, w tym ekologiczne.

- Cel strategiczny III: Poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych.

Cel ten jest spójny z kierunkami zaplanowanymi w Strategii Rozwoju Gminy Lisków, w których zaplanowano zapobieganie wykluczeniu społecznemu i komunikacyjnemu za pomocą poprawy dostępności komunikacji publicznej na terenie gminy

- Cel strategiczny IV: Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, ekologicznego oraz rozwój i włączenie społeczne.

Spójność z dokumentem dla Gminy Lisków sprowadza się m.in. do zaplanowanych działań w kierunku zapewnienia godnego starzenia się, właściwej opieki medycznej oraz aktywizacji różnych grup mieszkańców. Są to składowe tzw. bezpieczeństwa społecznego, które sprowadza się do egzystencjalnych podstaw życia ludzi, zapewnienie możliwości zaspokajania indywidualnych potrzeb czy tworzenia warunków do nauki, ochrony zdrowia oraz opieki. W kategoriach bezpieczeństwa publicznego spójność koresponduje z bezpieczeństwem na drogach.

Tabela 7. Powiązania celów Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021 ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

Cele	
Strategia rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021	Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030
<p>Cel 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki powiatu poprzez nowoczesne rolnictwo, przetwórstwo i dystrybucję w powiązaniu z elastycznym systemem edukacji (łącznie teorii z praktyką)</p> <p>1.1. Rozwój stref aktywności gospodarczej i infrastruktury sprzyjającej inwestycjom oraz wdrożenie spójnego systemu promocji gospodarczej i inwestycyjnej, poprzez wspólną ofertę inwestycyjną dla Powiatu Kaliskiego,</p> <p>1.2. Stworzenie kryteriów i promocja Marki Lokalnej – Produkt Kaliski,</p> <p>1.3. Promowanie nowoczesnych rozwiązań produkcyjnych, różnorodności w gospodarce rolnej oraz zwiększanie skali produkcji w oparciu i istniejącego, niewykorzystanego sprzętu rolniczego,</p> <p>1.5. Organizacja i rozwój rynku hurtowego na terenie powiatu.</p>	<p>Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy</p> <p>2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy,</p> <p>2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług,</p> <p>2.3 Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.</p>
<p>Cel 3. Poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych</p> <p>3.1. Rozwój dróg gminnych i powiatowych, w powiązaniu z Aglomeracją Kalisko - Ostrowską oraz w powiązaniach poza aglomeracyjnymi</p> <p>3.3. Rozwój infrastruktury wpierającej istniejący system drogowy i połączeń komunikacyjnych</p>	<p>Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana</p> <p>4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą,</p> <p>4.2 Rozwój infrastruktury liniowej</p> <p>4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej</p>
<p>Cel 4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, ekologicznego oraz rozwój i włączenie społeczne</p> <p>4.2. Podniesienie jakości środowiska naturalnego oraz wzrost poziomu bezpieczeństwa ekologicznego poprzez edukację i inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii i małą retencję</p> <p>4.4. Podniesienie jakości świadczonych usług społecznych, opieki zdrowotnej oraz promocja zdrowia i sportu</p> <p>4.5. Stworzenie różnorodnej oferty dla młodych mieszkańców powiatu</p>	<p>Cel I. Gmina Lisków – atrakcyjnym, bezpiecznym miejscem do życia i zamieszkania</p> <p>1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi,</p> <p>1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców,</p> <p>1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy.</p> <p>Cel III. Poszanowanie i dbałość o środowisko ważnym elementem rozwoju</p> <p>3.1. Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy,</p>

	3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną działalność gospodarczą i rolnictwo, 3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie, 3.4 Ochrona przed zmianami klimatu
Cel 5. Dobra organizacja współpracy wszystkich jednostek samorządowych na terenie Powiatu mająca na celu podniesienie efektywności i skuteczności przedsięwzięć rozwojowych 5.2. Profesjonalizacja działań rozwojowych poprzez zwiększenie udziału jednostek i Organizacji pozarządowych we wspólnych przedsięwzięciach, 5.3. Wspieranie i inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych.	Cel IV. Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.4. Prowadzenie polityki przestrzennej w gminie, 4.5 Efektywne zarządzanie gminą

Źródło: opracowanie własne

W oby dwóch dokumentach zwraca się również uwagę na istotę prowadzenia działań promocyjnych oraz współpracy między NGO a samorządem. Pojawia się także nacisk na ochronę środowiska.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej

Strategia dotyczy powiązanych funkcjonalnie Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego, które wraz z przylegającymi gminami tworzą wspólny obszar funkcjonalny obu miast, zwany Aglomeracją Kalisko-Ostrowską. Obecnie trwają prace nad nowym dokumentem strategicznym dla AKO, gdyż obecny ma perspektywę na lata 2014-2020. W obowiązującej Strategii wyznaczono główne cele rozwojowe, które realizowane są przez priorytety Strategii ZIT AKO.

W poniższej tabeli przedstawiono cele rozwojowe Strategii ZIT AKO i ich powiązania z celami aktualnej Strategii dla Gminy Lisków.

Tabela 8. Powiązania celów Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

Cele	
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030
Cel 3. Przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich AKO	Cel I. Gmina Lisków – atrakcyjnym, bezpiecznym miejscem do życia i zamieszkania 1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi, 1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców, 1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy.

	<p>Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy</p> <p>2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy,</p> <p>2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług,</p> <p>2.3 Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.</p>
<p>Cel 4. Poprawa stanu środowiska na obszarze funkcjonalnym AKO</p>	<p>Cel III. Poszanowanie i dbałość o środowisko ważnym elementem rozwoju</p> <p>3.1. Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy,</p> <p>3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną działalność gospodarczą i rolnictwo,</p> <p>3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie,</p> <p>3.4 Ochrona przed zmianami klimatu</p>
<p>Cel 6. Wzmacnianie rozwoju gospodarczego AKO, przedsiębiorczości, zatrudnienia i aktywności zawodowej</p>	<p>Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy</p> <p>2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy,</p> <p>2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług,</p> <p>2.3 Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.</p>
<p>Cel 7. Poprawa dostępu i jakości usług publicznych na całym obszarze funkcjonalnym</p>	<p>Cel I. Gmina Lisków – atrakcyjnym, bezpiecznym miejscem do życia i zamieszkania</p> <p>1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi,</p> <p>1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców,</p> <p>1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy</p>
<p>Cel 8. Rozwój infrastruktury AKO</p>	<p>Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana</p> <p>4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą,</p> <p>4.2 Rozwój infrastruktury liniowej</p> <p>4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej</p>

Źródło: opracowanie własne

W Strategii ZIT AKO zwraca się uwagę na dobrej jakości usługi publiczne, rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Stawia się także na wzmocnienie gospodarki i przedsiębiorczości. Dużą uwagę przykładają się tak do obszarów zdegradowanych, które w jakiś sposób utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze. Warto zaznaczyć, że ramą czasową Strategii AKO są lata 2014-2020, stąd w przypadku powstania nowej strategii zaistnieje potrzeba weryfikacji niniejszego dokumentu.

Tabela 9. Powiązania kierunków działań Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej określonych w SRW/WK2030 ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

Cele	
Kluczowe kierunki działań Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030
Podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej	Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy

	2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy, 2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług,
Podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjne	Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy 2.3 Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.
Podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jedno z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO	Cel II. Przedsiębiorczość i rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego gminy 2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy,
Rozwój usług społecznych	Cel I. Gmina Lisków – atrakcyjnym, bezpiecznym miejscem do życia i zamieszkania 1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi, 1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców, 1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy.
Zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną	Cel III. Poszanowanie i dbałość o środowisko ważnym elementem rozwoju 3.1. Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy, Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.2 Rozwój infrastruktury liniowej
Poprawa jakości powietrza, m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii	Cel III. Poszanowanie i dbałość o środowisko ważnym elementem rozwoju 3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną działalność gospodarczą i rolnictwo, 3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie, 3.4 Ochrona przed zmianami klimatu
Wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych	Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą,
Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej	Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.4. Prowadzenie polityki przestrzennej w gminie, 4.5 Efektywne zarządzanie gminą
Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach	Cel IV Przestrzeń Gminy Lisków dobrze zarządzana 4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej

Źródło: opracowanie własne

4. REALIZACJA STRATEGII

4.1. PRZEBIEG REALIZACJI STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Lisków jest dokumentem wieloletnim opisującym plany, potencjalny przebieg i określający potencjalny rezultat procesów rozwojowych. Są to procesy, których przebieg powinien być nadzorowany i monitorowany. W ten sposób Gmina Lisków będzie mogła w okresach krótkich (rocznych) jak i dłuższych 5 letnich lepiej ocenić skuteczność realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030. Nadzór to funkcja

przypisana władzom gminy. Monitorowanie to system, w którym winny uczestniczyć zespoły lub osoby odpowiedzialne za określone obszary tematyczne, a których codzienne zadania dotyczą realizacji przyszłych celów zapisanych w Strategii. Wymaga to wprowadzenia w Gminie Lisków systemu zbierania danych potrzebnych do krótko i średnioterminowej oceny stopnia realizacji celów zapisanych przez wybrane wskaźniki monitorowania. W trakcie pracy nad dokumentem Strategii Rozwoju były dyskutowane i analizowane inne dokumenty mające charakter strategiczny, a więc powiązane bezpośrednio lub pośrednio z realizacją Strategii. Szczególne miejsce w tym zestawieniu nabierają dokumenty planistyczne a więc Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i jego aktualizacje, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i ich dotychczasowa ocena oraz przyszła skuteczność w zarządzaniu przestrzenią gminy. Wydaje się również uzasadnione zwrócenie szczególnej uwagi na Lokalny Program Rewitalizacji, który wskazuje w przestrzeni gminy obszary wymagające specjalnego zainteresowania. Z perspektywy Strategii i zapisanych celów ważne będą dokumenty opisujące procesy społeczne. Szczególne miejsce w tym obszarze w zakresie rozwiązywania problemów społecznych odgrywa GOPS ze swoimi dokumentami strategicznymi. W obszarze związanym ze środowiskiem i jego ochroną szczególne miejsce będzie zajmował Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Niskoemisyjnej także wymagające bieżącej aktualizacji.

Gmina powinna brać aktywny udział w procesie tworzenia dokumentów strategicznych powstających w jej bezpośrednim otoczeniu. Szczególną uwagę należy zwrócić na nową Strategię Rozwoju Powiatu Kaliskiego, czy Strategię dla ZIT AKO. Ważny jest aktywny udział w konsultacjach strategii sąsiednich gmin, aby odnajdować wspólne problemy, cele i poszukiwać możliwości wspólnego ich rozwiązania poprzez wspólne projekty. W przypadku dokumentów wyższego rzędu w chwili ich przyjęcia Gmina Lisków winna dokonać analizy zgodności zapisów swojej Strategii z tymi dokumentami. W przypadku dokumentów równorzędnych jak strategię innych gmin bardzo ważne będą możliwości potencjalnej współpracy gmin w przyszłych projektach.

Poprzez przyjętą formułę konsultacji, badań ankietowych i możliwości zgłaszania uwag i pomysłów proces powstawania Strategii miał za zadanie zachęcenie społeczności lokalnej (mieszkańców i organizacji społecznych) do aktywnego udziału w planowaniu, a następnie w realizacji zaplanowanych działań w ramach Strategii.

4.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WDRAŻANEJ STRATEGII

Do realizacji Strategii Gmina Lisków potrzebuje różnych źródeł finansowania. Począwszy od precyzyjnego projektowania własnych dochodów po identyfikację potencjalnych źródeł współfinansowania poszczególnych projektów w ramach konkretnych działań. Potrzeby inwestycyjne Gminy Lisków są nadal duże, a szczególnie uwidaczniają się potrzeby w obszarze budowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą chodników, ścieżek pieszo-rowerowych i oświetlenia, gospodarki wodno - kanalizacyjnej z rozbudową sieci i modernizacją oczyszczalni w gminie. Jest też wiele mniejszych, bardziej bieżących tematów w obszarach kultury, rekreacji, edukacji i innych. Na etapie przygotowania dokumentu Strategii trudno jest o precyzyjne określenie dokładnych potrzeb inwestycyjnych i wysokości budżetów. Tym niemniej Gmina Lisków posiada wiedzę, gdzie w przyszłości będzie poszukiwała współfinansowania nowych projektów.

Gmina Lisków mając doświadczenie z 2 ostatnich perspektyw finansowych UE i aplikowania w projektach samodzielnych i grupowych w konkursach organizowanych przez SAKO, jak i samodzielnie w konkursach ogólnodostępnych w UMWW zdobyła duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków UE. W przyszłej perspektywie przewiduje pozyskiwanie środków w ramach:

- Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).

Od roku 2020 coraz ważniejszą rolę odgrywają programy rządowe ogłaszane przez Rząd i poszczególne ministerstwa:

- Polski Ład,
- programy rządowe, w tym szczególnie Fundusz Inwestycji Lokalnych,
- programy z zakresu ochrony środowiska prowadzone przez NFOŚiGW i WFOŚiGW,
- programy społeczne, w tym dla seniorów jak Senior+.

czy wreszcie ministerialne programy dotyczące kultury, rewitalizacji, edukacji, sportu rolnictwa. W obszarze zainteresowania Gminy Lisków pozostają także inne programy pomocy jak Fundusze Norweskie, czy inne programy wspierające rozwój samorządów.

Najważniejszym i podstawowym źródłem finansowania Strategii Rozwoju Gminy Lisków w latach 2023-2030 będzie budżet i środki własne. Biorąc pod uwagę wielkość wydatków na cele edukacyjne i społeczne, jakie gmina Lisków ponosi corocznie, niewiele

środków pozostaje na realizację celów inwestycyjnych/rozwojowych. Każdy konkurs, każdy projekt ogłaszany na poziomie krajowym czy regionalnym i umożliwiający pozyskanie dodatkowych środków rozwojowych wymaga wkładu własnego ze strony gminy. Ważne zatem są źródła i struktura dochodów własnych gminy, aby móc ocenić możliwości zewnętrznego finansowania rozwoju gminy.

5. SPIS TABEL

Tabela 1. Cele – obszar Społeczeństwo.....	26
Tabela 2. Cele – obszar Gospodarka	28
Tabela 3. Cele – obszar Środowisko	32
Tabela 4 Cele – obszar Przestrzeń.....	34
<i>Tabela 5. Powiązania celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 6. Powiązania celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 7. Powiązania celów Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021 ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 8. Powiązania celów Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 9. Powiązania kierunków działań Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej określonych w SRWW2030 ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030</i>	<i>48</i>

6. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 – Diagnoza

Załącznik nr 2 – Wzór ankiety

Ankieta

Stan istniejący oraz perspektywy rozwoju Gminy Lisków

Szanowni Państwo!

Zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety w ramach prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2021-2030.

Bardzo prosimy o zastanowienie się i odpowiedzenie na poniższe pytania. Wyniki ankietyzacji będą wykorzystane w procesie formułowania celów rozwoju i wyboru obszarów priorytetowych.

Poświęcony przez Państwa czas przyczyni się do lepszego zaplanowania kierunków rozwoju Gminy Lisków w zgodzie z Państwa sugestiami i oczekiwaniami.

Chcielibyśmy, aby dokumenty Strategii Rozwoju Gminy Lisków były naszym wspólnym dziełem, w którym każdy mieszkaniec ma swój udział, a założone cele były systematycznie i skutecznie realizowane w perspektywie najbliższych lat.

Wypełnioną ankietę prosimy składać do skrzynki podawczej w Urzędzie Gminy Lisków lub odesłać na adres mailowy: gmina@liskow.pl do dnia 04.06.2022 r.

- 1. Jakość życia: Czy dla Pani/Pana w ciągu ostatnich 7 lat jakość życia w Gminie Lisków uległa zmianie? W jaki sposób? Czy się poprawiła, czy pogorszyła?**

2. **Starzenie się społeczeństwa:** Jakie są prowadzone działania skierowane do Seniorów w Gminie Lisków ? O jakie można by je ewentualnie poszerzyć?

3. **Infrastruktura rekreacyjna i wypoczynkowa:** O jakie elementy i w jakich miejscach należy poszerzyć infrastrukturę rekreacyjną ?

4. **Infrastruktura drogowa:** Jakie są potrzeby modernizacyjne dróg i w jakich miejscach na terenie Gminy Lisków?

5. **Komunikacja publiczna:** Proszę o zaznaczenie z jakimi problemami mamy do czynienia z komunikacją publiczną w Gminie Lisków ?

- utrudniony dojazd dzieci/młodzieży do szkół
- utrudniony dojazd osób starszych do ośrodka zdrowia, apteki, Urzędu Gminy itp.
- utrudniony dojazd do pracy (proszę podać do jakiej miejscowości)
- utrudnione przemieszczanie się osób nieposiadających samochodu/prawa jazdy
- brak utrudnień związanych z funkcjonowaniem komunikacji

6. **Miasto Kalisz:** Jaką rolę dzisiaj dla mieszkańców Gminy Lisków odgrywa Kalisz ? Po co mieszkańcy Gminy Lisków jeżdżą do Kalisza ?

7. **Promocja wizerunku gminy:** Jakie produkty lokalne, usługi, wydarzenia, obiekty promują Gminę Lisków ?

8. **Kluczowy potencjał:** Z czego mieszkańcy Gminy Lisków są dumni ?

9. Co zmieniło się dla Pana/Pani w ciągu ostatnich 7 lat w Gminie Lisków?

10. W jakim kierunku powinna rozwijać się Gmina Lisków do roku 2030? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź

- prężnie rozwijać rolnictwo,

- rozwijać infrastrukturę usług społecznych np. dla dzieci, młodzieży, dorosłych, osób starszych
- rozwijać własną przedsiębiorczość, być gminą atrakcyjną dla inwestorów, i tworzyć nowe miejsca pracy,
- wspierać ekologiczny rozwój oparty na na dobrej infrastrukturze,
- z czymś innym: (czym?):.....

11. Proszę wymienić 3 najważniejsze inwestycje / przedsięwzięcia, które Pani/Pana zdaniem powinny być priorytetowo zrealizowane na terenie Gminy Lisków do roku 2030.

12. Proszę o ocenę poziomu aktywności społecznej mieszkańców, zaangażowania w działalność organizacji pozarządowych w Gminie Lisków:

- dobra,
- przeciętna,
- zła,

13. Które z poniższych stwierdzeń najlepiej charakteryzuje obecnie Gminę Lisków?
(proszę zaznaczyć „x” maksymalnie 3 propozycje).

- gmina dająca dobre warunki do życia i zamieszkania
- gmina stwarzająca dobre warunki dla przedsiębiorców
- gmina atrakcyjna jako miejsce do zamieszkania
- gmina atrakcyjna dla rodzin z dziećmi
- gmina atrakcyjna dla seniorów
- gmina z ciekawą ofertą spędzania czasu wolnego
- gmina bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy
- gmina dobrze zarządzana, urząd gminy przyjazny dla mieszkańców
- gmina bezpieczna
- gmina posiadająca dobrą opiekę zdrowotną
- gmina dbająca o środowisko przyrodnicze
- gmina z dobrą infrastrukturą techniczną (sieć dróg, wodociąg, kanalizacja)

- gmina posiadająca dobrą bazę oświatową
- gmina posiadająca dobrą infrastrukturę sportową
- gmina posiadająca bogatą ofertę kulturalną
- gmina posiadająca dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną

14. Które z poniższych stwierdzeń powinny charakteryzować Gminę Lisków w przyszłości? (Proszę zaznaczyć „x” maksymalnie 3 propozycje).

- gmina dająca dobre warunki do życia i zamieszkania
- gmina stwarzająca dobre warunki dla przedsiębiorców
- gmina atrakcyjna jako miejsce do zamieszkania
- gmina atrakcyjna dla rodzin z dziećmi
- gmina atrakcyjna dla seniorów
- gmina z ciekawą ofertą spędzania czasu wolnego
- gmina bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy
- gmina dobrze zarządzana, urząd gminy przyjazny dla mieszkańców
- gmina bezpieczna
- gmina posiadająca dobrą opiekę zdrowotną
- gmina dbająca o środowisko przyrodnicze
- gmina z dobrą infrastrukturą techniczną (sieć dróg, wodociąg, kanalizacja)
- gmina posiadająca dobrą bazę oświatową
- gmina posiadająca dobrą infrastrukturę sportową
- gmina posiadająca bogatą ofertę kulturalną
- gmina posiada dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną

WAŻNE: proszę o zaznaczenie grupy wiekowej, do jakiej Pan/Pani należy, aby dobrze zrozumieć zgłaszane potrzeby.

- poniżej 18 roku życia
- 18-25
- 26-45
- 46-65
- powyżej 65 roku życia

WAŻNE: proszę o zaznaczenie płci, aby dobrze zrozumieć zgłaszane potrzeby.

- kobieta
- mężczyzna

DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W ANKIECIE!

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr LXI/465/2024

Rady Gminy Lisków

z dnia 26 marca 2024 roku

Uchwalenie przez Radę Gminy Lisków Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023 – 2030 następuje zgodnie z regulacją zawartą w art. 18 ust 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym.

Prace nad dokumentem Strategii obejmowały m.in.: podjęcie uchwały Rady Gminy Lisków, określającej szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Lisków do roku 2030; wypracowanie głównych założeń dokumentu odbywało się zgodnie z przepisami i wymaganiami zawartymi w ustawie o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.), ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 314) w oparciu o zalecenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. W toku prac nad dokumentem odbyły się spotkania konsultacyjne. Ponadto przedłożono projekt Strategii do następujących instytucji: Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Poznaniu, Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego z Poznania, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Starosty Powiatu Kaliskiego, Gminy Koźminek, Gminy Ceków-Kolonia, Gminy Goszczanów, Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, Stowarzyszenia „LGD 7 – Kraina Nocy i Dni” oraz do firm i stowarzyszeń działających na terenie Gminy Lisków

Właściwe zdefiniowanie kierunków inwestowania i przeobrażeń Gminy Lisków jest warunkiem koniecznym dla uzyskania możliwości wsparcia tych zamierzeń w nadchodzącym, nowym okresie programowania finansowego ze środków Unii Europejskiej. Nastąpiło przedłożenie projektu Strategii zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa. Przedłożono projekt strategii Dyrektorowi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska celem uzyskania opinii o odstąpieniu lub konieczności sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przeprowadzono ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii.

Po uzyskaniu opinii pozytywnej Zarządu Województwa Wielkopolskiego oraz przygotowaniu ostatecznego projektu Strategii z uwzględnieniem treści opinii Zarządu, Strategia Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030 zawiera cele strategiczne, cele operacyjne i opisy działań prowadzących do realizacji zidentyfikowanych priorytetów. Wszystkie plany i zamierzenia realizowane przez władze samorządowe będą nawiązywać do uchwalonej przez Radę Gminy Lisków Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione